

Klarspråk i offentlig sektor

Gjennomført for Språkrådet

Dina Heider Hov

30.01.26

Innhold

1. Om undersøkelsen
2. Kjennskap til klarspråk
3. Hvordan arbeides det med klarspråk i dag?
4. Klarspråkkompetanse i virksomheten
5. Bruk av KI i forbindelse med arbeidet med klarspråk
6. Dokumentasjon av arbeidet med klarspråk

Kap. 1

Om undersøkelsen

Om undersøkelsen

Metode og design

Oppdragsgiver: Språkrådet/v Sigrid Sørungård Botheim

Formål: Språkrådet ønsker å kartlegge i hvilken grad offentlige virksomheter arbeider med klarspråk. Målet med undersøkelsen er å etablere en nullpunkts måling (etter at språklova kom i 2022) og få inn tall som kan brukes til å måle arbeidet med klarspråk. Tilsvarende undersøkelse ble gjennomført i 2021, før språkloven kom.

Metode: Web-undersøkelse. Invitasjon til undersøkelsen ble sendt ut på e-post til de aktuelle aktørene, og ble gjennomført elektronisk.

Målgruppe: Målgruppene er offentlig sektor, herunder alle statsorgan, fylkeskommuner og kommuner i Norge.

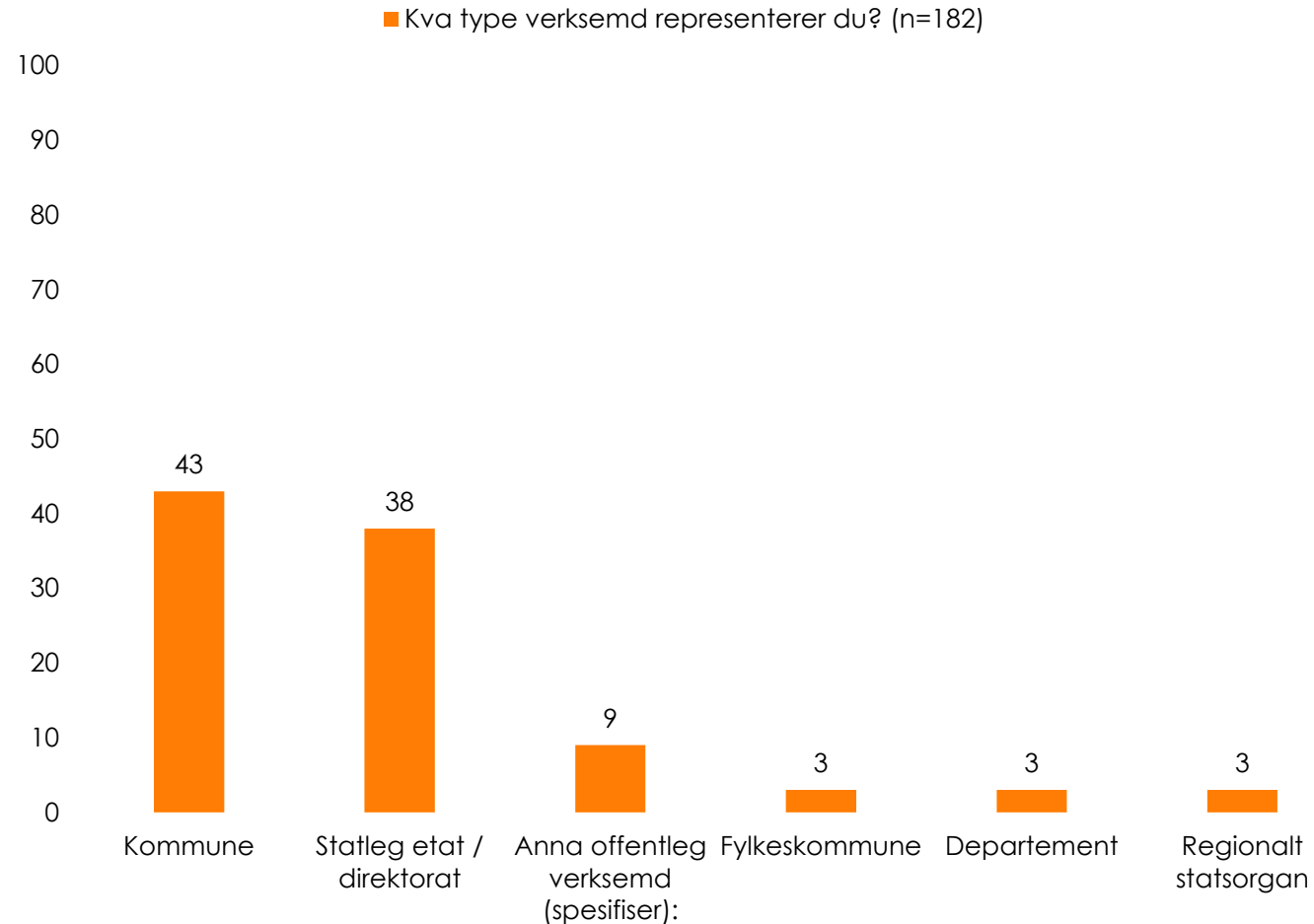
Rekruttering: Språkrådet overleverte e-postlister til postmottaksadressene til statlige organer og kommuner. Utvalget bestod av 655 virksomheter. I desember ble det i tillegg satt i gang rekruttering via telefon, grunnet lav svarprosent. Dette resulterte i ytterligere 30 intervju.

Antall intervjuer: 182

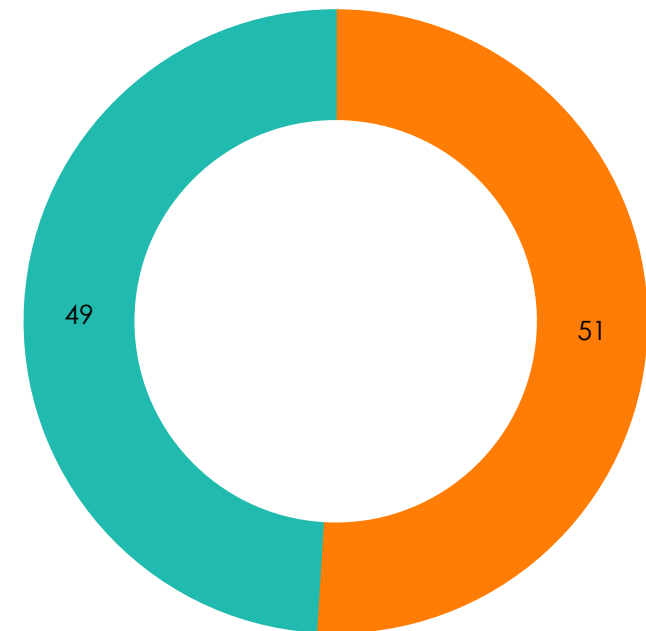
Datainnsamling: 21.oktober-4.desember 2025

Om undersøkelsen- Utvalget

Kva type verksemd representerer du?

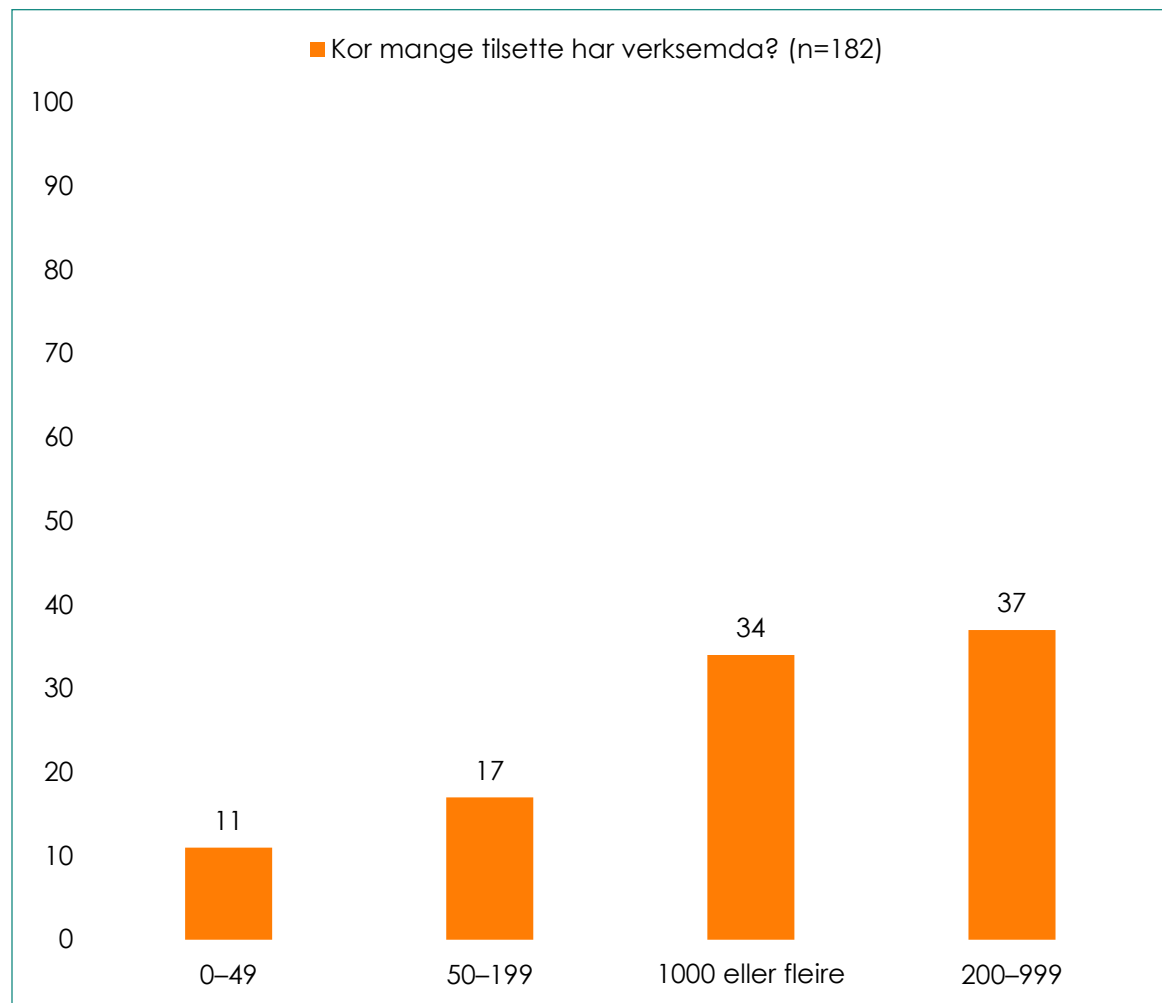


■ Kommunalt (n=91) ■ Sentralt eller regionalt statsorgan (n=89)

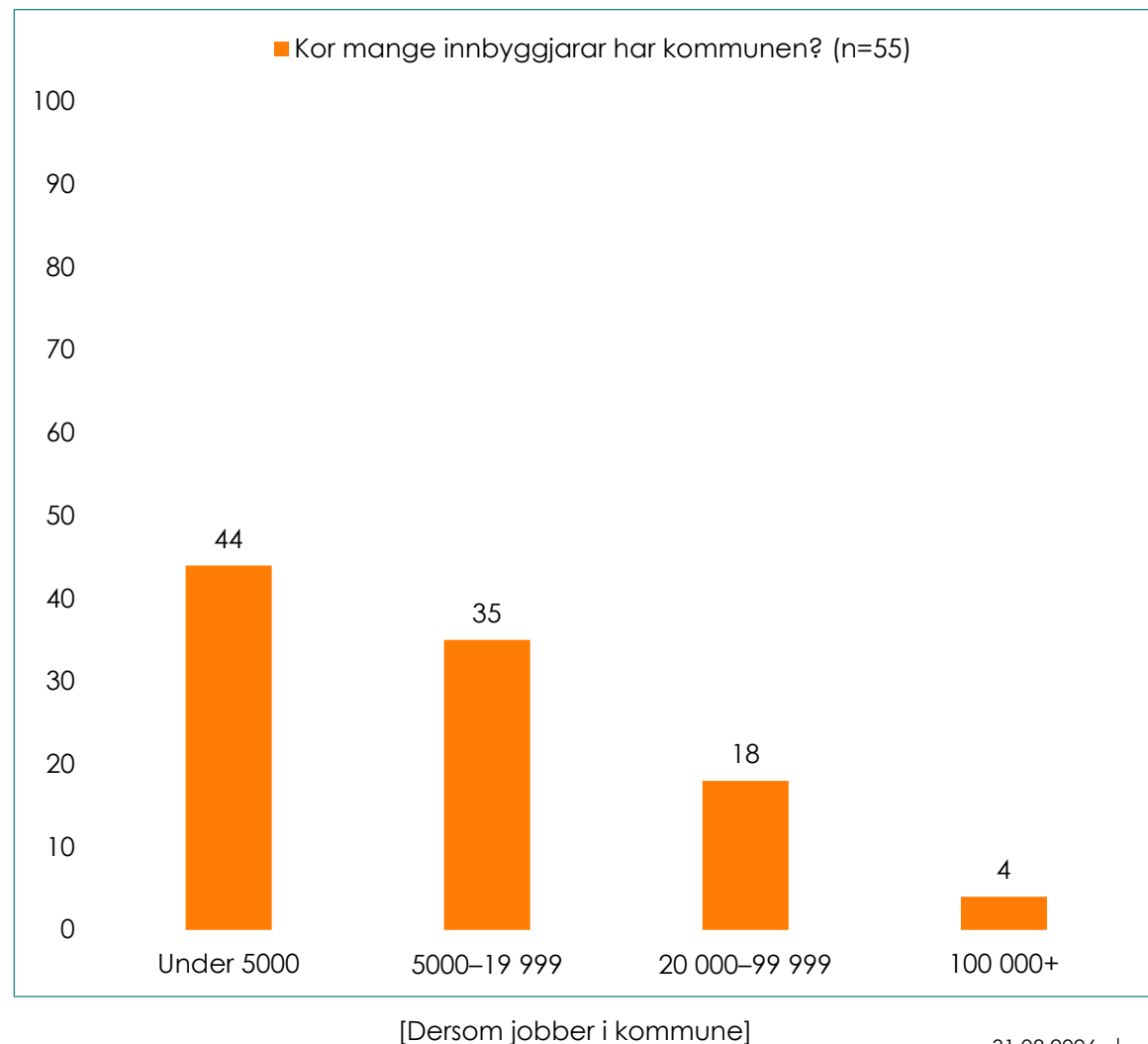


Om undersøkelsen- Utvalget

Kor mange tilsette har verksemda?



Kor mange innbyggjarar har kommunen?



Resultater

Hovedfunn

Klarspråk i offentlig sektor

Hovedfunn

Kjennskap til klarspråk

- Nesten samtlige virksomheter i utvalget oppgir at de har hørt om språklova, og et stort flertall kjenner til kravet om klarspråk i § 9. Totalt sier 81 % at de er svært eller nokså godt kjent med kravet. Det er små forskjeller mellom statlige og kommunale virksomheter, men statlige aktører oppgir noe oftere at de er svært godt kjent med kravet. Sammenlignet med 2022, da 87 % oppga kjennskap til klarspråk, tyder årets funn på en økning i bevissthet etter at språklova trådte i kraft.
- Det er små forskjeller mellom statsorganene og kommunene. Kjennskapen er gjennomgående høy på begge forvaltningsnivå. Statlige organer har en noe høyere andel som er svært godt kjent med kravet (42 % mot 34 % i kommunene), mens kommunene til gjengjeld har litt flere som er nokså godt kjent med det (49 % mot 36 % i staten). Andelen som ikke kjenner til kravet er svært lav på begge nivå (omtrent 1–4 %). Dette viser at språklovens klarspråksparagraf er kjent i hele offentlig sektor, uavhengig av forvaltningsnivå.

Hvordan arbeides det med klarspråk?

- De fleste virksomhetene i utvalget oppgir at de arbeider med klarspråk, men for mange skjer dette i form av løpende forbedringer snarere enn gjennom systematisk arbeid. Klarspråk inngår ofte i arbeid med universell utforming, digitalisering og kvalitetsutvikling.
- Kommunikasjonsavdelinger og saksbehandlere er de mest involverte aktørene, mens toppledelsen i mindre grad trekkes frem som pådriver. Sammenlignet med 2022, da 70 % oppga å ha jobbet med klarspråk de siste to årene, viser årets funn økt aktivitet og flere planer fremover.

Klarspråk i offentlig sektor

Hovedfunn

Klarspråkkompetanse i virksomheten

Omtrent tre av fire virksomheter oppgir at de har klarspråkkompetanse internt. Kompetanseheving skjer i hovedsak gjennom opplæring, rekruttering av ressurspersoner og bruk av ulike verktøy. Mange har utviklet språkprofiler, maler og e-læringskurs, og over halvparten tilbyr språklig kvalitetssikring. Statlige virksomheter har i noe større grad tilgang på slike støttefunksjoner enn kommunene.

Bruk av KI i klarspråksarbeidet

Over halvparten av virksomhetene oppgir at de bruker kunstig intelligens (KI) i klarspråksarbeidet, og ytterligere 18% planlegger å ta det i bruk. KI brukes særlig til å gjøre tekster klarere, skrive oppsummeringer og som støtte i idéarbeid. Kvalitetssikring skjer i hovedsak manuelt, enten av forfatteren selv eller gjennom kollegial gjennomgang. Bruken av KI er noe mer utbredt i kommunene enn i statlige organer.

Dokumentasjon av arbeidet med klarspråk

Få virksomheter har målt effekten av klarspråksarbeidet sitt. Kun 1 prosent oppgir å gjøre dette systematisk, mens 19 prosent har gjort det av og til. Målingene handler i hovedsak om brukernes forståelse og opplevelse, og i mindre grad om organisatoriske effekter. Sammenlignet med 2022 er det fortsatt lavt nivå på dokumentasjon og evaluering, og mange virksomheter mangler rutiner og ressurser for å følge opp dette arbeidet.

Implikasjoner

Undersøkelsen viser at klarspråk er godt kjent og i bruk blant de fleste virksomhetene som har svart, men at arbeidet i stor grad er preget av uformelle praksiser og er personavhengig. Det er behov for støtte til mer systematisk arbeid, særlig når det gjelder dokumentasjon og evaluering. Økt bruk av KI gir nye muligheter, men også behov for veiledning og kvalitetssikringsrutiner. At verdibaserte motiver som tillit, demokrati og rettssikkerhet trekkes frem som de viktigste grunnene til å jobbe med klarspråk, kan være et viktig utgangspunkt for videre innsats og kommunikasjon fra Språkrådet.

Kap. 2

Kjennskap til klarspråk

Kjennskap til klarspråk

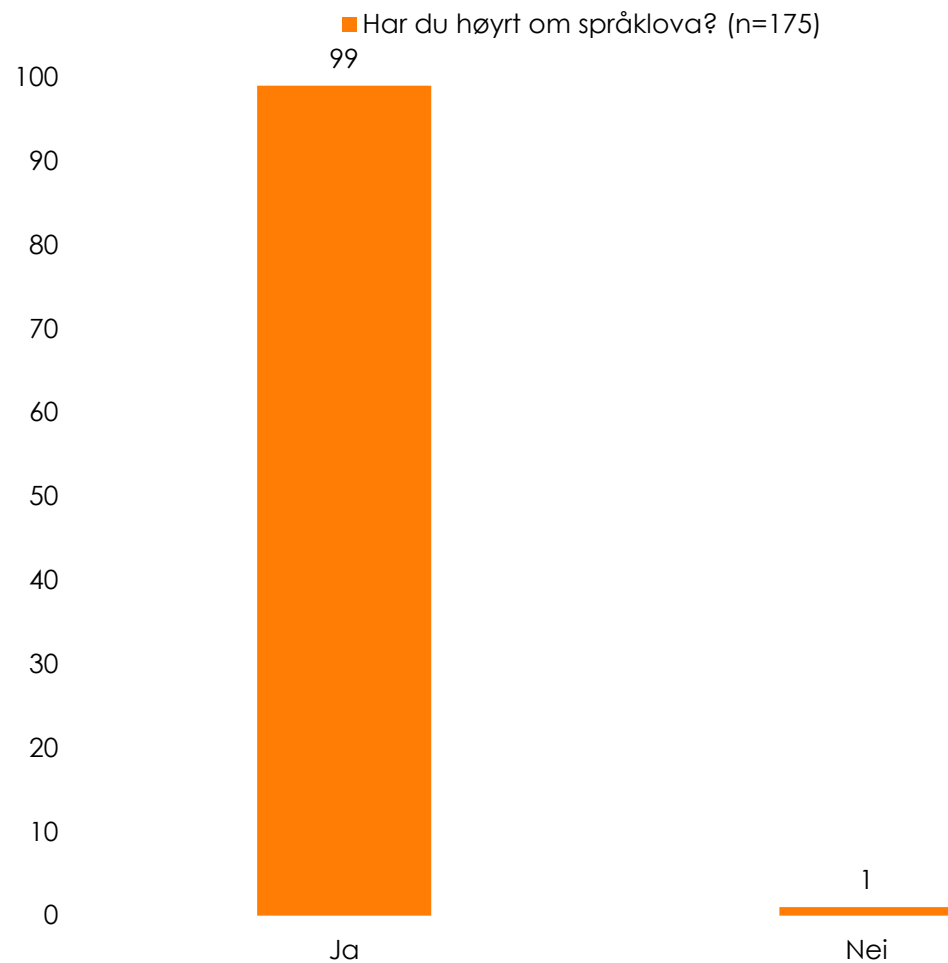
Oppsummering av funn

- **Nesten alle offentlige virksomheter kjenner nå til språkloven og klarspråkkravet.** Hele 99 prosent av virksomhetene oppga at de har hørt om språkloven, mot kun 1 prosent som ikke har hørt om den. Kjennskapen til **selve kravet om klarspråk (§9 i språklova)** er også høy: 38 prosent sier de er svært godt kjent med kravet, og 43 prosent er nokså godt kjent. Kun 16 prosent er litt kjent, og bare 2 prosent kjenner ikke til klarspråkkravet i det hele tatt. Dette betyr at nesten 8 av 10 oppgir å være godt kjent med kravet.
- Små forskjeller mellom statsorganene og kommunene. Kjennskapen er gjennomgående høy på begge forvaltningsnivå. Statlige organer har en noe større andel som er svært godt kjent med kravet (42 % mot 34 % i kommunene), mens kommunene til gjengjeld har litt flere som er nokså godt kjent (49 % mot 36 % i staten). Andelen som ikke kjenner til kravet er svært lav på begge nivå (omtrent 1–4 %). Dette viser at språklovens klarspråksparagraf er kjent i hele offentlig sektor, uavhengig av forvaltningsnivå.

Sammenligning med 2022: I 2022-rapporten måles kjennskap til *klarspråk* (begrepet), ikke språkloven. Der svarer **87 prosent** at de har hørt om klarspråk, mens **13 prosent** ikke har hørt om det. Dette er ikke helt samme mål, men det gir et relevant bakteppe for at kjennskap nå fremstår høy.

«Alle» har hørt om språkloven

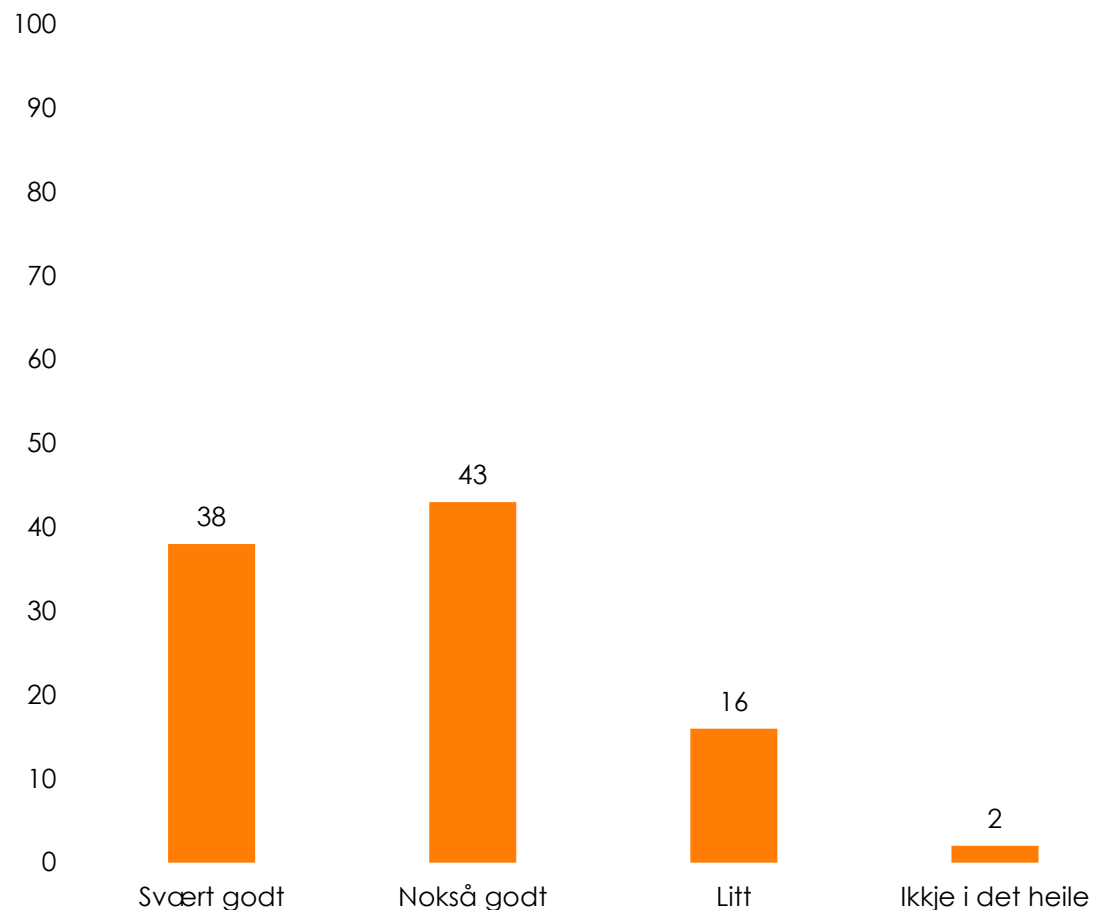
Har du hørt om språklova?



Kun to prosent kjenner ikke til kravet om klarspråk

Kor godt kjenner du til § 9 i språklova (kravet om klarspråk)?

■ Kor godt kjenner du til § 9 i språklova (kravet om klarspråk)? (n=178)



Hva er paragraf 9 i språklova?

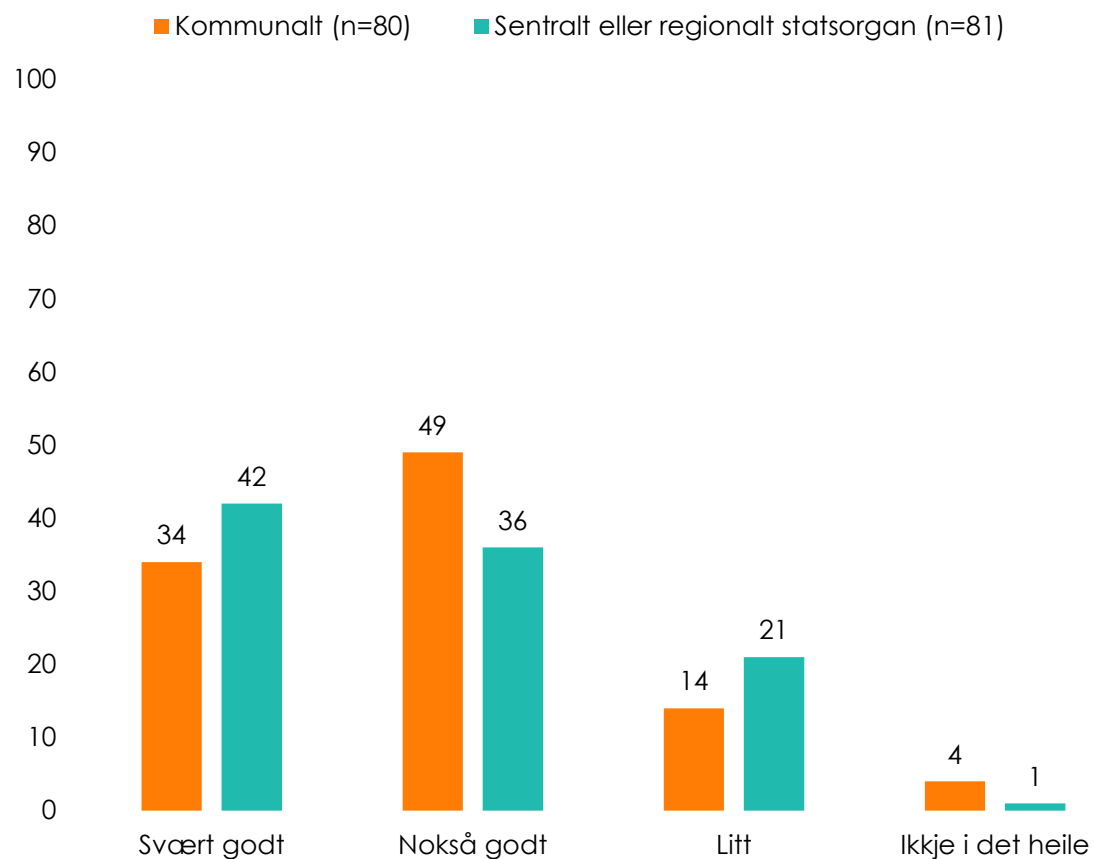
Fra [Språkrådet.no](https://sprakradet.no):

Språkloven paragraf 9 («klarspråkparagrafen») slår fast at offentlige organ skal bruke et klart og korrekt språk som er tilpasset målgruppa.

At språket skal være «klart», vil blant annet si at det er god struktur og sammenheng i teksten, at det er god sammenheng mellom tekst og eventuelle illustrasjoner, at setningene henger sammen, og at vanskelige ord er forklart. Det gjelder uansett om teksten er på bokmål eller på nynorsk.

Små eller ingen forskjeller mellom statsorganene og kommunene

Kor godt kjenner du til § 9 i språklova (kravet om klarspråk)?



Kap. 3

Hvordan arbeides det med klarspråk i dag?

Hvordan arbeides det med klarspråk i dag?

Oppsummering av funn, del 1

Nesten alle offentlige virksomheter oppgir at de jobber med klarspråk – hovedsakelig gjennom uformelle forbedringer.

- 95 prosent av de virksomhetene oppgir at de arbeider med klarspråk i dag, enten jevnlig eller sporadisk. Av disse sier 38 prosent at de jobber med klarspråk regelmessig og systematisk, mens 57 prosent "jobber med klarspråk av og til" (uten en fast struktur). Kun 5 prosent svarer at de ikke driver noe klarspråksarbeid per i dag.
- Funnene tyder på at klarspråk oftest inngår som en praktisk, løpende aktivitet – for eksempel oppgir 87 prosent at de kontinuerlig forbedrer tekster og tjenester for bedre å nå fram til målgruppen. Mange går gjennom maler (ca. 57 %), og nesten halvparten tilbyr opplæring i klart språk (43 %) som del av arbeidet.
- Derimot er formelle tiltak som egne språkutvalg eller språklige styringsdokumenter mindre utbredt. Denne profilen – med vekt på løpende forbedringer fremfor formelle strukturer – går igjen hos både statlige og kommunale virksomheter.

Bred oppslutning på begge forvaltningsnivåer.

- Andelen som faktisk jobber med klarspråk er høy blant både statlige organer og kommuner. Blant kommunale virksomheter oppgir 96 prosent at de jobber med klarspråk (hvorav 35 % systematisk), mens tallet for statlige/regionale organer er om lag 92 prosent (36 % systematisk). Andelen som helt lar være, er lav (kun 4 % av kommunene og 8 % av statsorganene sier de ikke jobber med klarspråk i det hele tatt).
- Ulikhetene mellom nivåene er altså små: Klarspråksarbeid er i praksis nesten like utbredt i kommunene som i staten, med en liten tendens til at kommunene oftere gjør noe (om enn litt mer ad hoc), mens staten har marginalt flere som jobber svært strukturert

Hvordan arbeides det med klarspråk i dag?

Oppsummering av funn, del 2

Klarspråk integreres ofte i annet forbedringsarbeid.

Et flertall av virksomhetene (ca. 64 %) sier klarspråk inngår som en del av universell utforming eller generelt kvalitetsarbeid. Særlig i kommunene kobles klarspråk til universell utforming (73 %, mot 49 % i statlige organ). Mange nevner også at klarspråk er del av digitaliseringsprosjekter (rundt en tredjedel). Dette viser at klart språk ofte ikke står alene som isolert prosjekt, men flettes inn i bredere utviklings- og forbedringsprosesser i virksomhetene.

Hvem driver klarspraksarbeidet?

Det er først og fremst kommunikasjonsansatte og saksbehandlere som deltar i klarspraksarbeidet. Omtrent 90 prosent av virksomhetene som jobber med klarspråk, involverer kommunikasjonsavdelingen, og rundt 60–65 prosent involverer saksbehandlere. Toppledelsen trekkes derimot sjeldnere fram som pådriver: Kun 28 prosent nevner at toppledelsen er blant de viktigste pådriverne.

- I kommunene er andelen toppleder-pådrivere noe høyere (36 %) enn i staten (23 %), mens staten oftere har engasjerte mellomledere og fagpersoner som drivkrefter. Samlet tyder tallene på at klarspråk i stor grad er forankret “nedenfra” – hos fagfolk, kommunikasjonsrådgivere og enkelte ildsjeler – mer enn det er drevet “ovenfra” av ledelsen

Stor økning siden 2022. Sammenlignet med forrige måling ser vi en tydelig styrking av klarspraksinnsatsen i offentlig sektor:

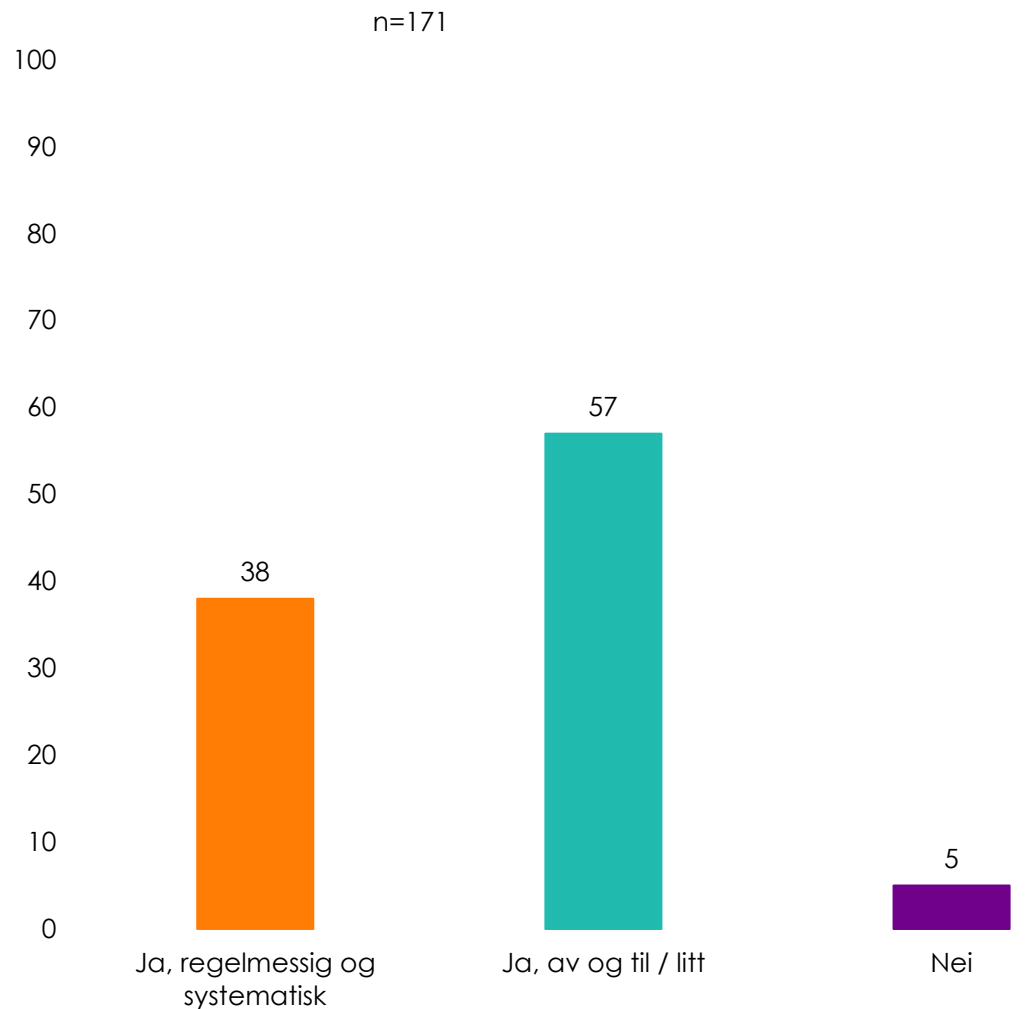
I 2022 rapporterte 70 prosent av virksomhetene at de hadde jobbet med klarspråk de siste to årene – et flertall, men langt fra dagens 95 prosent (spørsmålet er formulert noe annerledes i årets undersøkelse). Også planene for fremtiden har blitt flere: I 2022 sa 67 prosent at de hadde planer om klarspråkstiltak fremover, mens i 2025 er det hele 78 prosent som planlegger dette. Samtidig har andelen usikre gått noe ned (fra 26 % “vet ikke” i 2022 til 18 % i 2026), og færre avviser klarspraksarbeid (kun 4 % sier “nei” til planer i 2026, mot 7 % i 2022).

Denne utviklingen tyder på at språkloven og økt oppmerksomhet fra myndighetene har gitt et løft i aktivitetsnivået: Klarspråk har gått fra noe litt over halvparten drev med, til noe nesten alle nå gjør og vil fortsette med.

Klarspraksarbeid i 2025 er bredt utbredt og preges av løpende forbedringer av tekster og tjenester. Innsatsen er omtrent like stor i stat og kommune. Sammenlignet med 2022 ser vi en klar opptrapping både i andelen som jobber med klarspråk og i hvor mange som har planer om slikt arbeid framover – et tegn til at klart språk har fått en mer selvfølgelig plass på agendaen etter at lovkravet kom.

Kun 5 prosent av virksomhetene jobber ikke med klarspråk

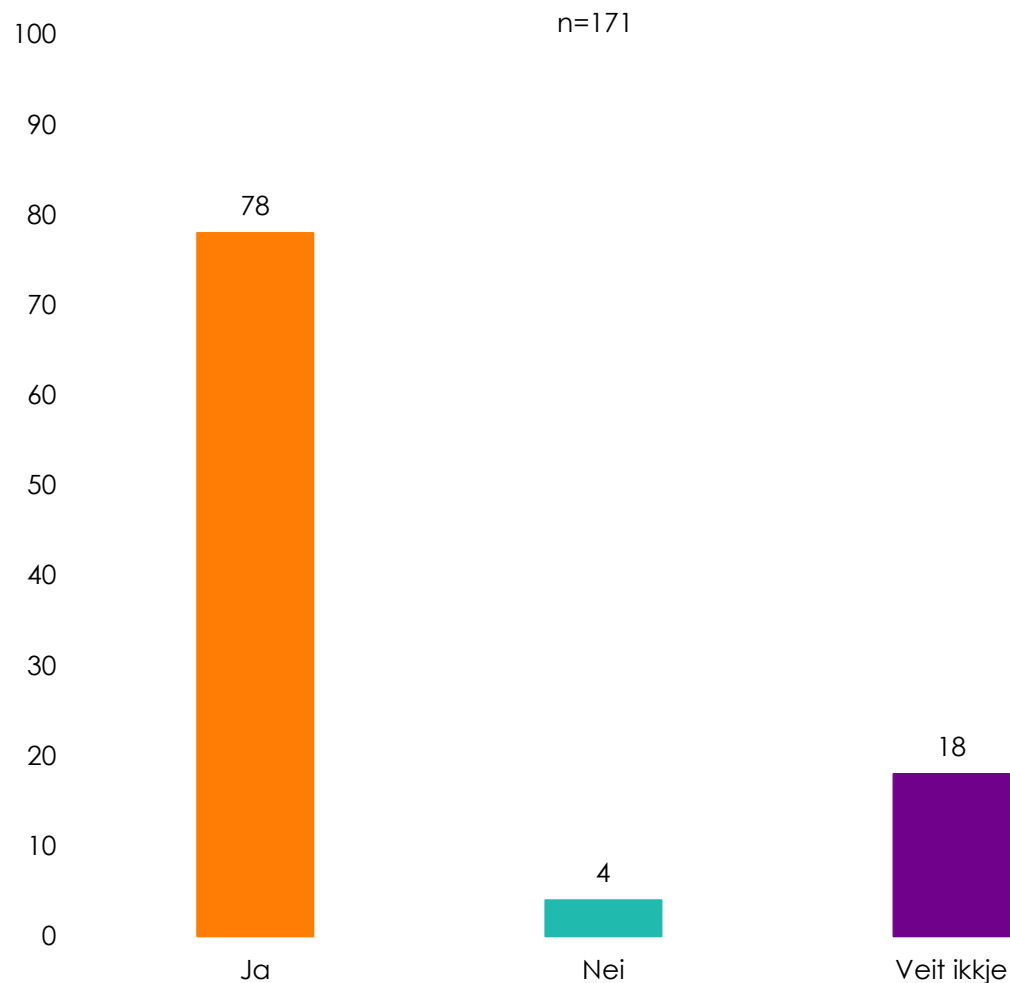
Jobbar verksemda med klarspråk i dag?



- I alt 95 prosent av virksomhetene oppgir at de arbeider med klarspråk i dag, mens 5 prosent svarer at de ikke gjør det.
- Blant respondentene arbeider 38 prosent regelmessig og systematisk med klarspråk, mens 57 prosent arbeider med klarspråk av og til.
- I 2022 var spørsmålet formulert noe annerledes, og det var 70 prosent som oppga at de hadde jobbet med klarspråk siste to årene.

Hvordan arbeides det med klarspråk i dag?

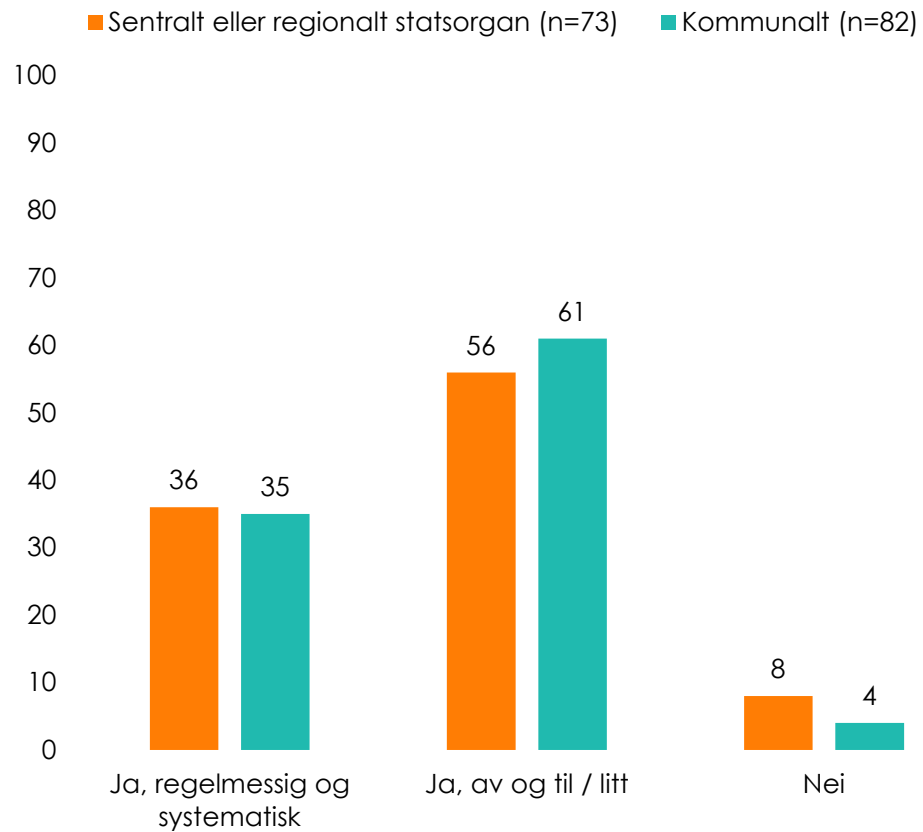
Planlegg de å jobbe med klarspråk dei neste to åra?



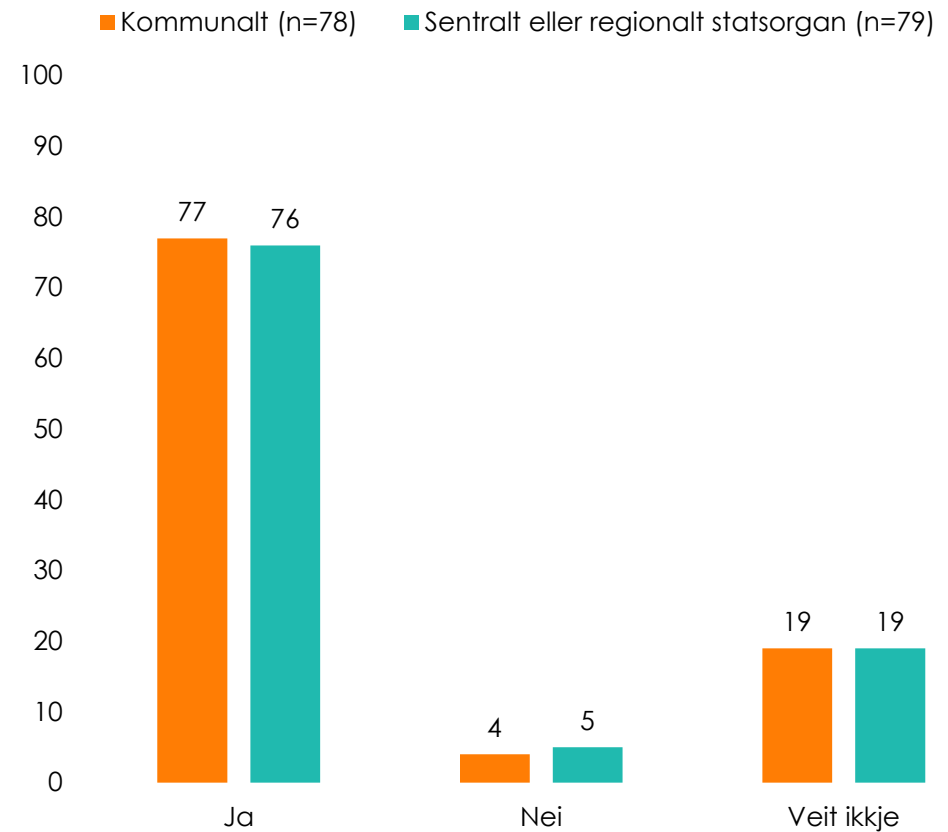
- Hele 78 prosent planlegger å arbeide med klarspråk de neste to årene, mens 4 prosent ikke planlegger det og 18 prosent er usikre.
- I 2022 sa 67 prosent at de hadde planer om klarspråkstiltak fremover, mens i 2026 er det hele 78 prosent som planlegger dette.

Nedbrytninger

Jobbar verksemda med klarspråk i dag?



Planlegg de å jobbe med klarspråk dei neste to åra?



Kva påstandar passar for verksemda di?

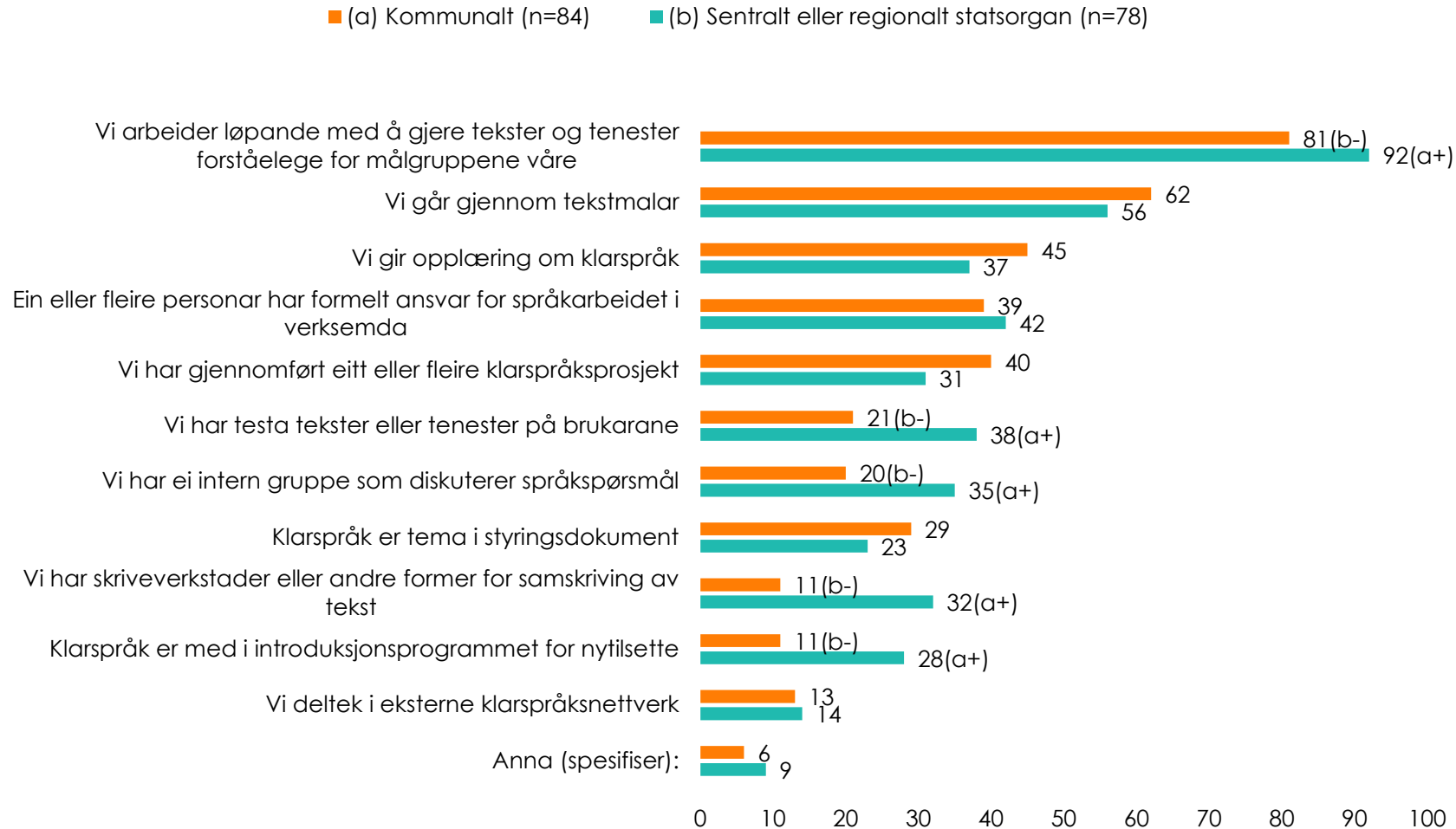
■ Kva påstandar passar for verksemda di? (n=179)



- Det er 87 prosent som sier at de arbeider løpende med å gjøre tekster og tjenester mer forståelige, noe som er det mest utbredte tiltaket.
- Videre oppgir 57 prosent at de går gjennom tekstmal, og 43 prosent at de tilbyr opplæring i klarspråk.

Nedbrytninger

Kva påstandar passar for verksemda di?



Åpne svar

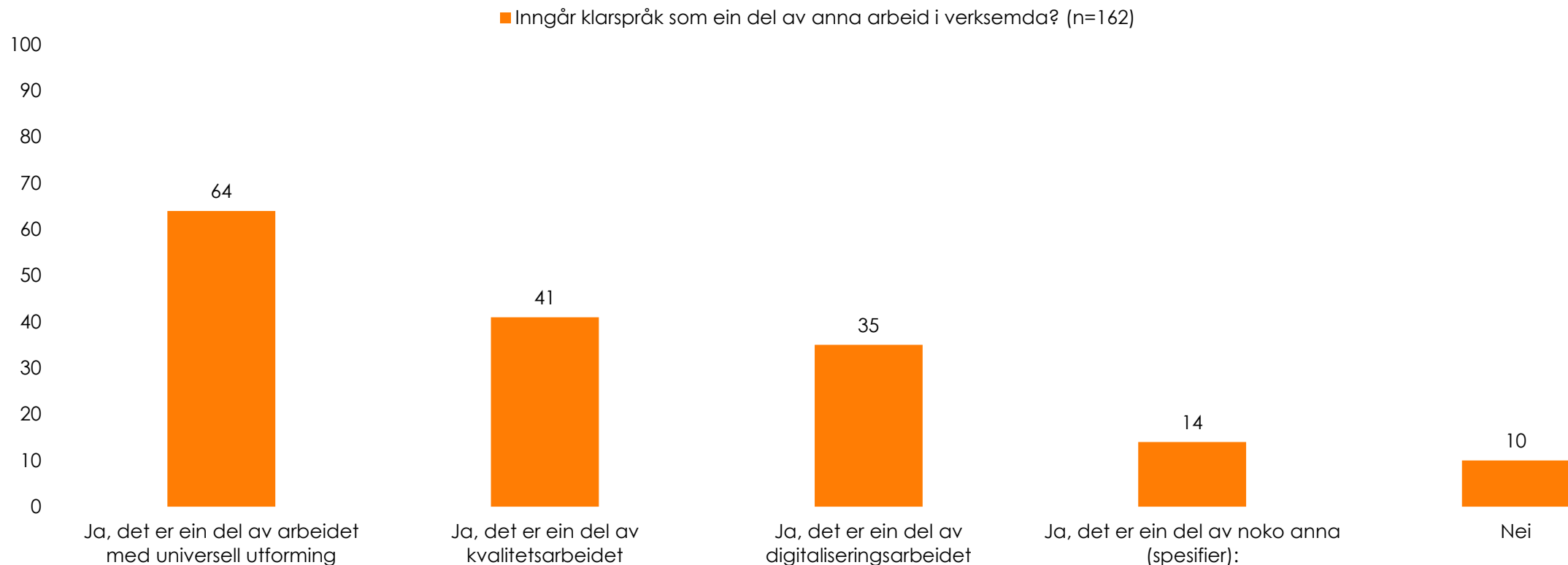
Kva påstandar passar for verksemda di?

«Anna (spesifiser)» n=12

- Vi utarbeider en språkprofil som inkluderer klarspråk og vi har gjort en stor jobb for å få brukervennlig struktur på innhold på nettsidene nett
- Vi tilbyr språkvask av tekstar og omsetjing mellom målføra, då vi nyttar både nynorsk og bokmål i kommunen.
- Vi jobber med klart språk, men ikke nok inngripende og formalisert.
- Vi har utarbeida eigen språkprofil
- Vi har litt informasjon om klarspråk på intranett
- Vi har en overordnet språkprofil, egne språksider på intranettet, språkloven er integrert i Navs etterlevelsverktøy, fagansvaret for klarspråk er nylig flyttet til ny avdeling for brukeropplevelse
- Vi bruker Apertium til det som skal skrives på nynorsk
- Nasjonalt jobbes det med klarspråk og brukertesting av nettsidene våre, men ikke direkte lokalt.
- jeg vet ikke om det er med i introduksjonsprogrammet
- Ingen
- Ingen
- Enkelte er mer opptatt av det enn andre. Jo yngre, jo mer fokus.

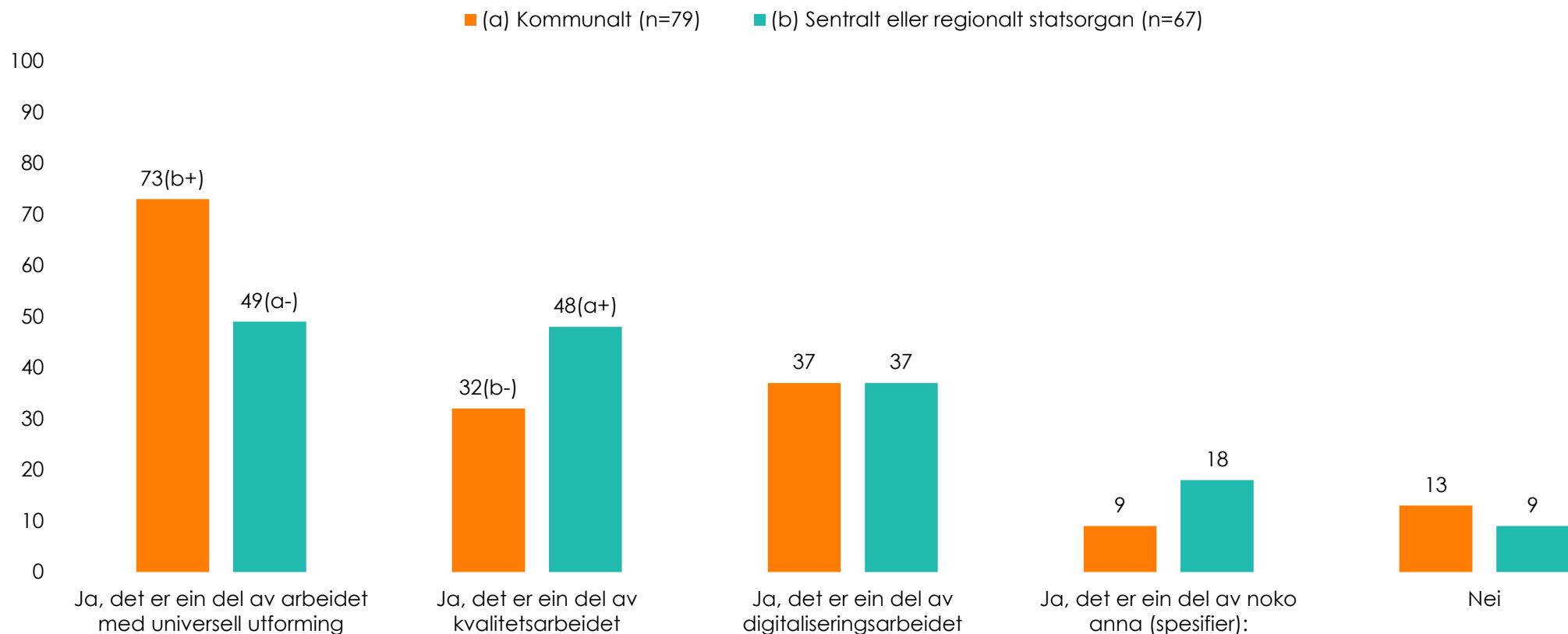
Et flertall av virksomhetene (ca. 64 %) sier klarspråk inngår som en del av universell utforming eller generelt kvalitetsarbeid (41 %).

Inngår klarspråk som ein del av anna arbeid i verksemda? Fleire svar mogleg



I kommunene kobles klarspråk til universell utforming (73 %, mot 49 % i statlige organ).

Inngår klarspråk som ein del av anna arbeid i verksemda? Fleire svar mogleg



Åpne svar

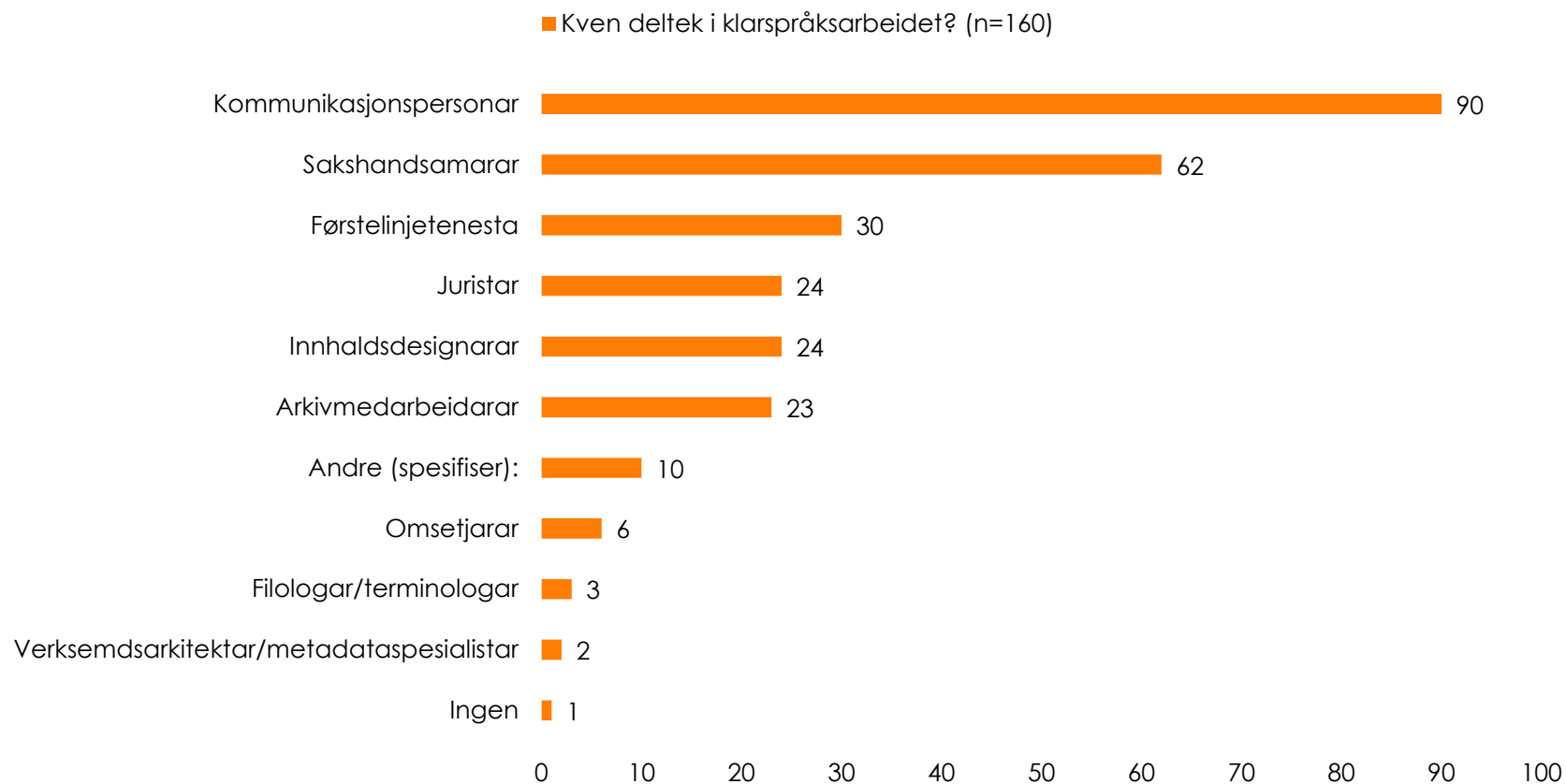
Inngår klarspråk som ein del av anna arbeid i verksemda?

Oppsummering av “Ja, det er en del av noko anna (spesifiser)” (n=23):

- Klarspråk inngår oftest som del av kommunikasjonsarbeidet, særleg i kommunikasjonsavdelingen/sentral kommunikasjonstjeneste.
- Det er mest knyttet til digitale flater: web/nettsider, interne og eksterne nettsider, intranett og sosiale kanaler.
- Det brukes i løpende innholdsforbedring: revisjon av malverk, oppdatering av nettsider, veiledere og markedsmateriell.
- Noen har egne prosjekter/satsinger (for eksempel klarspråk i farevarsling, implementert på Yr).
- I enkelte virksomheter er det integrert i arbeid med brukeropplevelse/tjenesteutvikling (f.eks. NAV), og/eller forankret i retningslinjer for innhold

Det først og fremst kommunikasjonsansatte og saksbehandlere som deltar i klarspråksarbeidet.

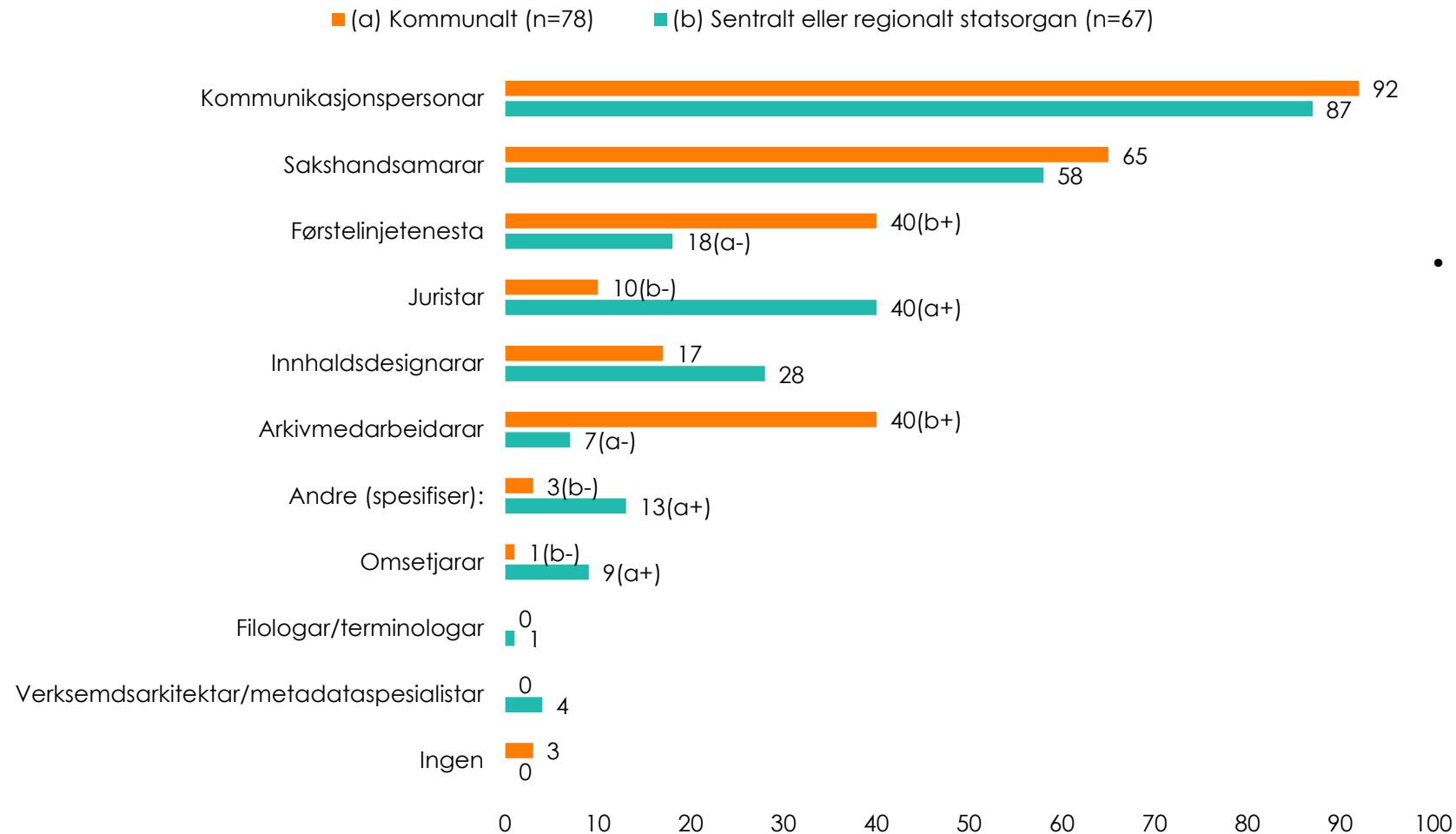
Kven deltek i klarspråksarbeidet? Fleire svar mogleg



*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk i dag.

Nedbrytninger

Kven deltek i klarspråksarbeidet? Fleire svar mogleg



- Kommunikasjonsansatte og saksbehandlere er de mest involverte gruppene. I kommunene deltar også førstelinjetjenesten i relativt høy grad, mens det i statsorganene er flere jurister og innholdsdesignere som bidrar.

Åpne svar

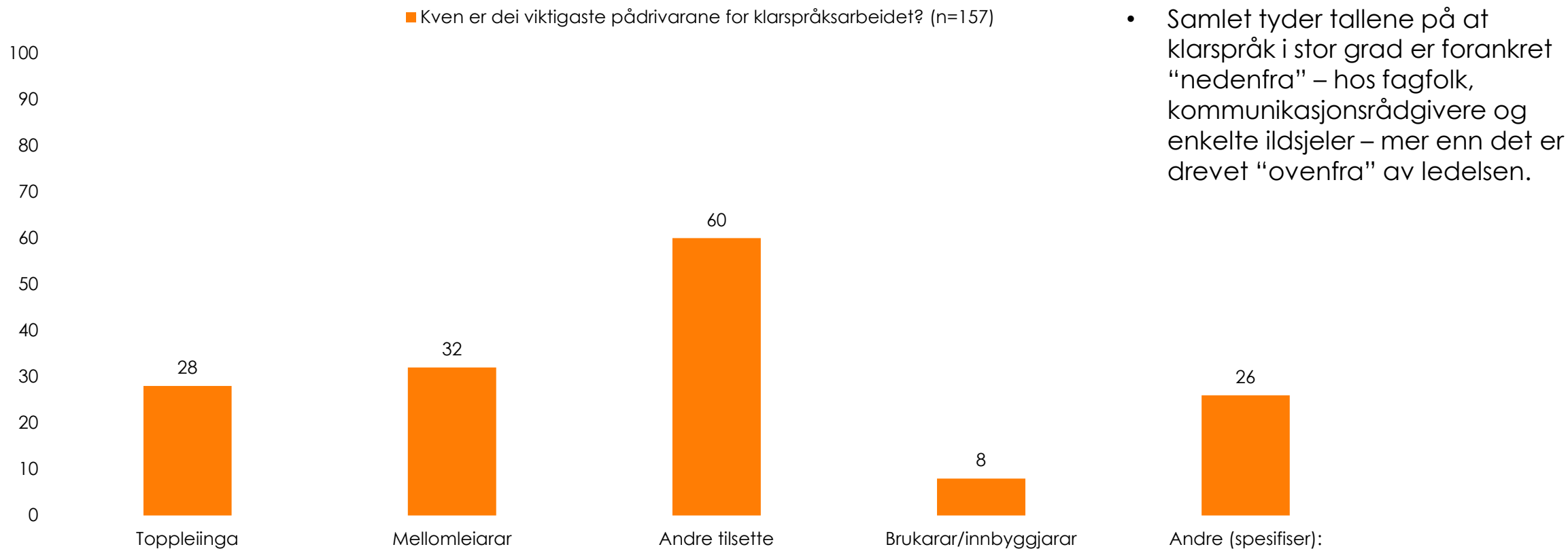
Kven deltek i klarspråksarbeidet? Fleire svar mogleg

Oppsummering av «Anna (spesifiser)» (n=16):

- Kommunikatører og klarspråkansvarlige (bl.a. to fagansvarlige) deltar i selve klarspråksarbeidet.
- Ledere på flere nivåer (stabs-/avdelings-/seksjonsleder, mellomleder) er med.
- Fagmiljøer som skriver fagtekster deltar: rapportskrivere, meteorologer, forskere/vitenskapelige ansatte, undervisere.
- Språkutvalg, intranettredaksjon, HR og studieadministrasjon nevnes også.
- Deltakelsen kan være behovsstyrt/tilfeldig, men noen planlegger å involvere alle (fagdag).

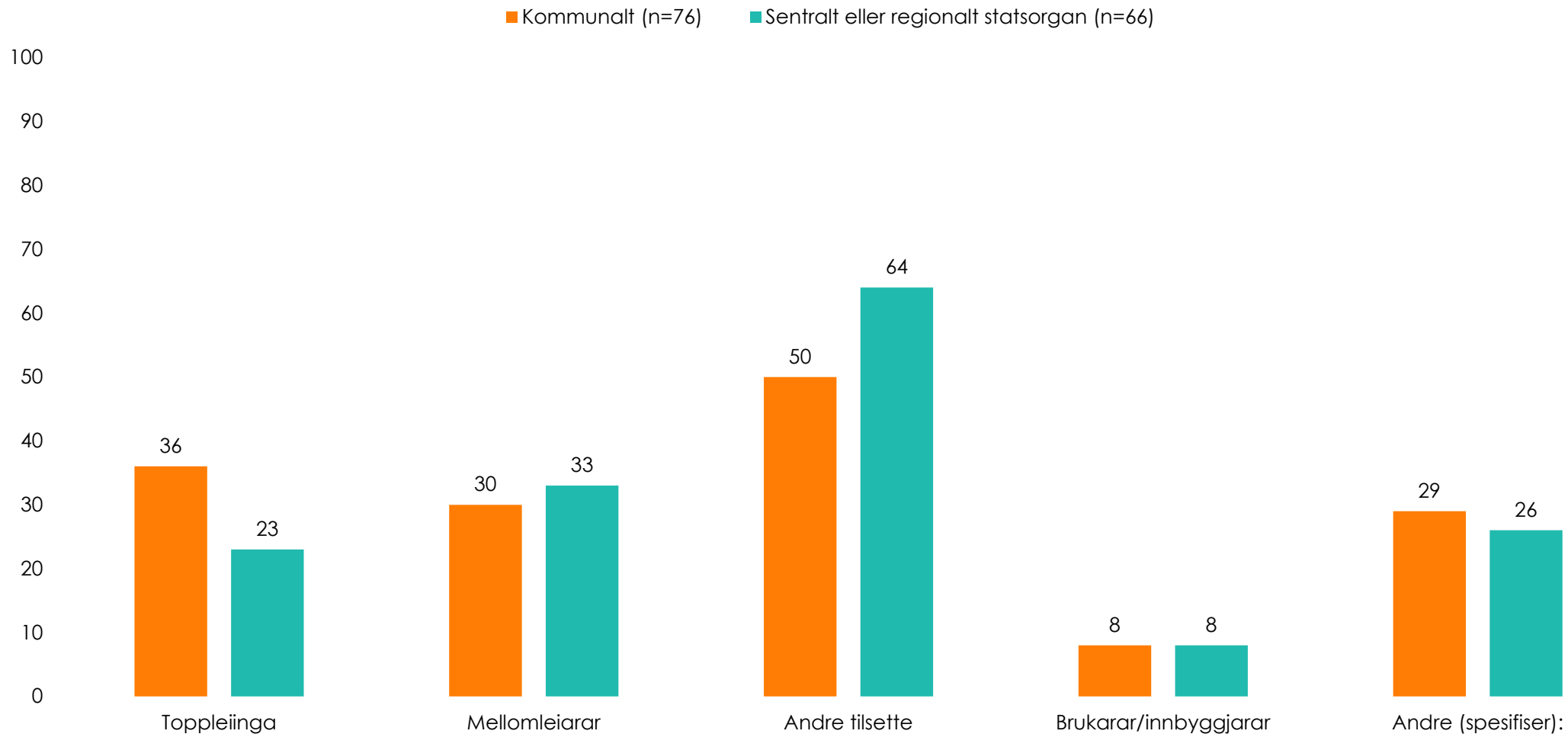
Kun 28 prosent nevner at toppledelsen er blant de viktigste pådriverne.

Kven er dei viktigaste pådrivarane for klarspråksarbeidet? Fleire svar mogleg



Nedbrytninger

Kven er dei viktigaste pådrivarane for klarspråksarbeidet? Fleire svar mogleg



*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk i dag.

Åpne svar

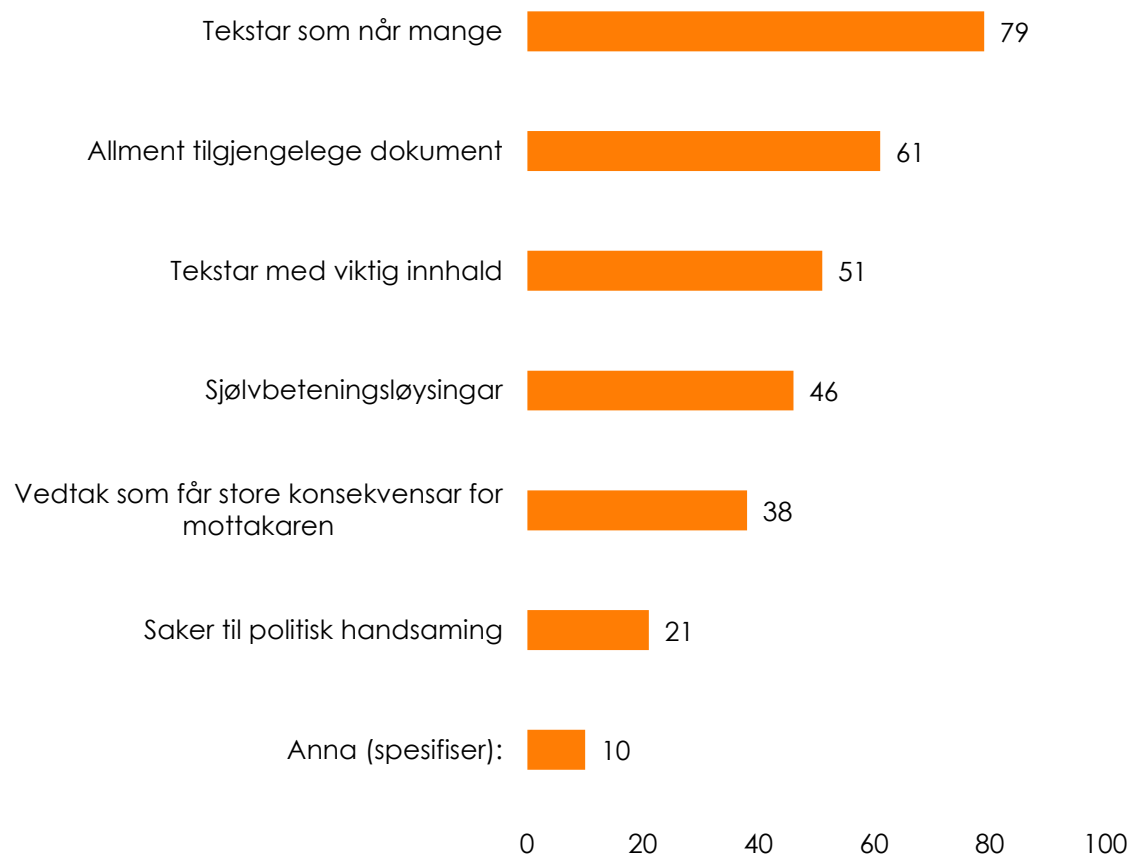
Kven er dei viktigaste pådrivarane for klarspråksarbeidet?

Oppsummering av «Anna (spesifiser)» (n=41):

- Kommunikasjonsmiljøet er klart mest nevnt: kommunikasjonsavdeling/-enhet/-seksjon/-stab, kommunikasjonsrådgivere/-medarbeidere, "vi som jobber i kommunikasjon", "kommunikasjon og formidling", inkl. kombinasjoner som kommunikasjon/HR og samarbeidspartnere.
- Engasjerte enkeltpersoner/ildsjeler: "tilsette som er særleg opptekne av godt språk", klarspråkinteresserte medarbeidere og dedikerte ressurser (f.eks. "klarspråkansvarlig").
- Formelle grupper/utvalg: språkutvalg og arbeidsgrupper ("arbeidsgruppa for klart språk").
- Ledelse og mellomledere nevnes, men med varierende tyngde: noen peker på mellomledere som viktige, mens én kommentar eksplisitt sier at toppledelsen ikke er like på.
- Politisk nivå: politikere nevnes som pådrivere (både alene og sammen med kommunikasjonsavdeling). Fag- og tjenestemiljøer nær bruker: sørviskontor, de som jobber med nettsiden, innholdsprodusenter, samt en kombinasjon av "kommunikasjonsfolk, meteorologar".
- NAV som eksempel på flere drivere i samme organisasjon: fagansvarlige for klarspråk i direktoratet, NAV kontaktsenter, og en avdeling for brukeropplevelse/designmiljø som jobber operativt med klarspråk i produkt- og tjenesteutvikling.
- Eksterne/tilknyttede aktører: Lærdal mållag nevnes, og også "samarbeidspartnere" mer generelt.

Kva for tekstar eller tenester prioriterer de i klarspråksarbeidet?

■ Kva for tekstar eller tenester prioriterer de i klarspråksarbeidet? (n=157)

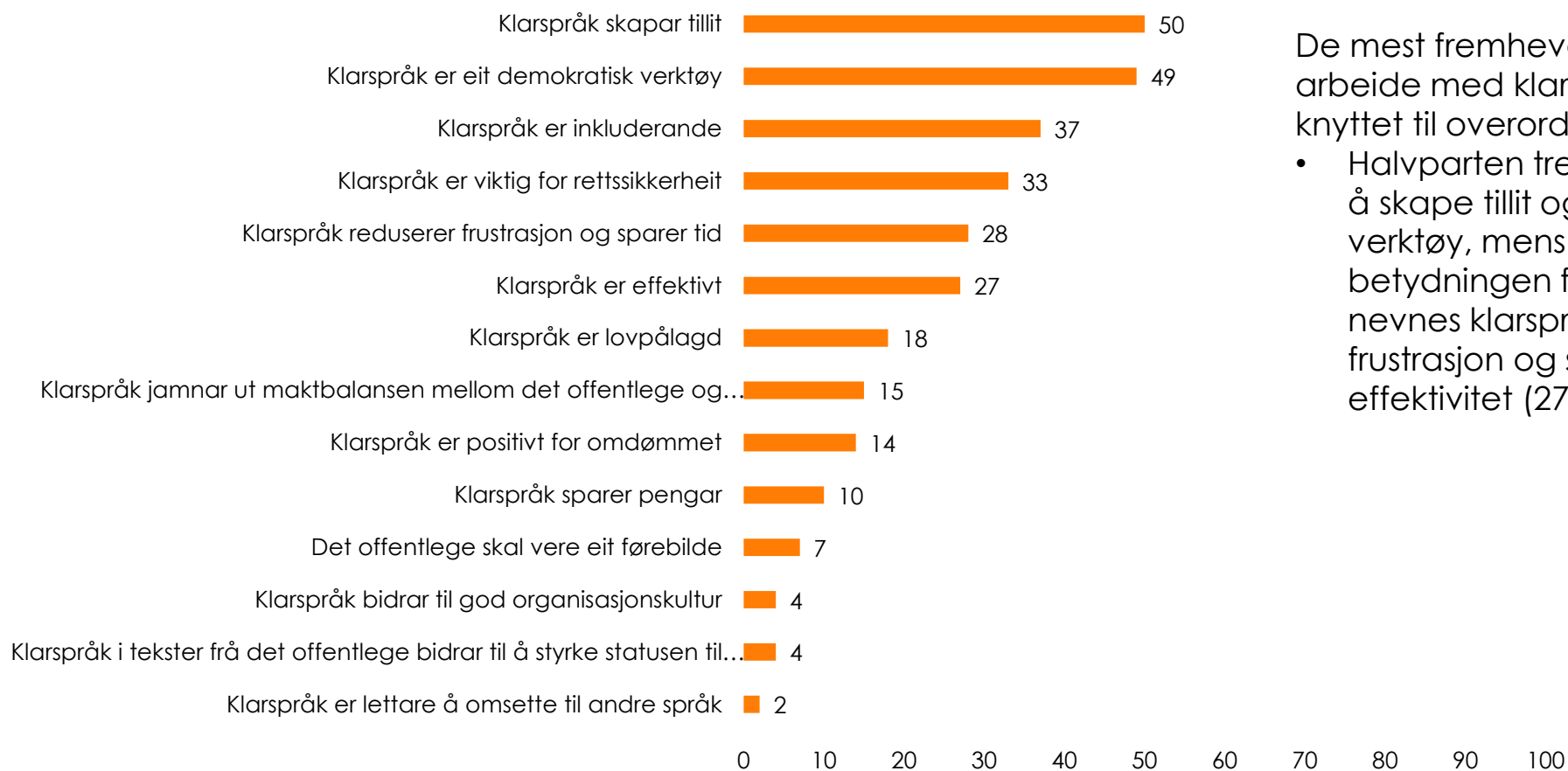


Oppsummering av «Anna (spesifiser)» (n=13):

- Nettsider/digital informasjon er klart høyst prioritert: "tekster på nettsiden", "nettsider/heimside", "all nettinformasjon", "det vi publiserer på nettsiden", samt innhold som skal nå mange brukere.
- Flere digitale kanaler inngår i samme prioritering: web i kombinasjon med sosiale medier, andre kanaler, og også intranett nevnes.
- Rapporter og veiledere: "årsrapporter" og "større rapporter/veiledere" trekkes frem som prioriterte teksttyper.
- Regelverkstekster: én respondent tror prioriteringen i organisasjonen er lover og forskrifter (med forbehold om at de ikke kjenner helheten).
- Pressemeldinger: nevnes eksplisitt som prioritert.
- Tjenesteområder med høy bruker-/saksbelastning: plan og byggesak nevnes, knyttet til et prosjekt for å forbedre tjenestene.
- Særlig kritisk informasjon: "farevarsel" trekkes frem som prioritert.
- Noe usikkerhet om prioriteringene: minst ett svar uttrykker at de ikke vet hva organisasjonen som helhet prioriterer.

Kva meiner du er dei tre viktigaste grunnane til å arbeide med klarspråk?

■ Kva meiner du er dei tre viktigaste grunnane til å arbeide med klarspråk? (n=181)

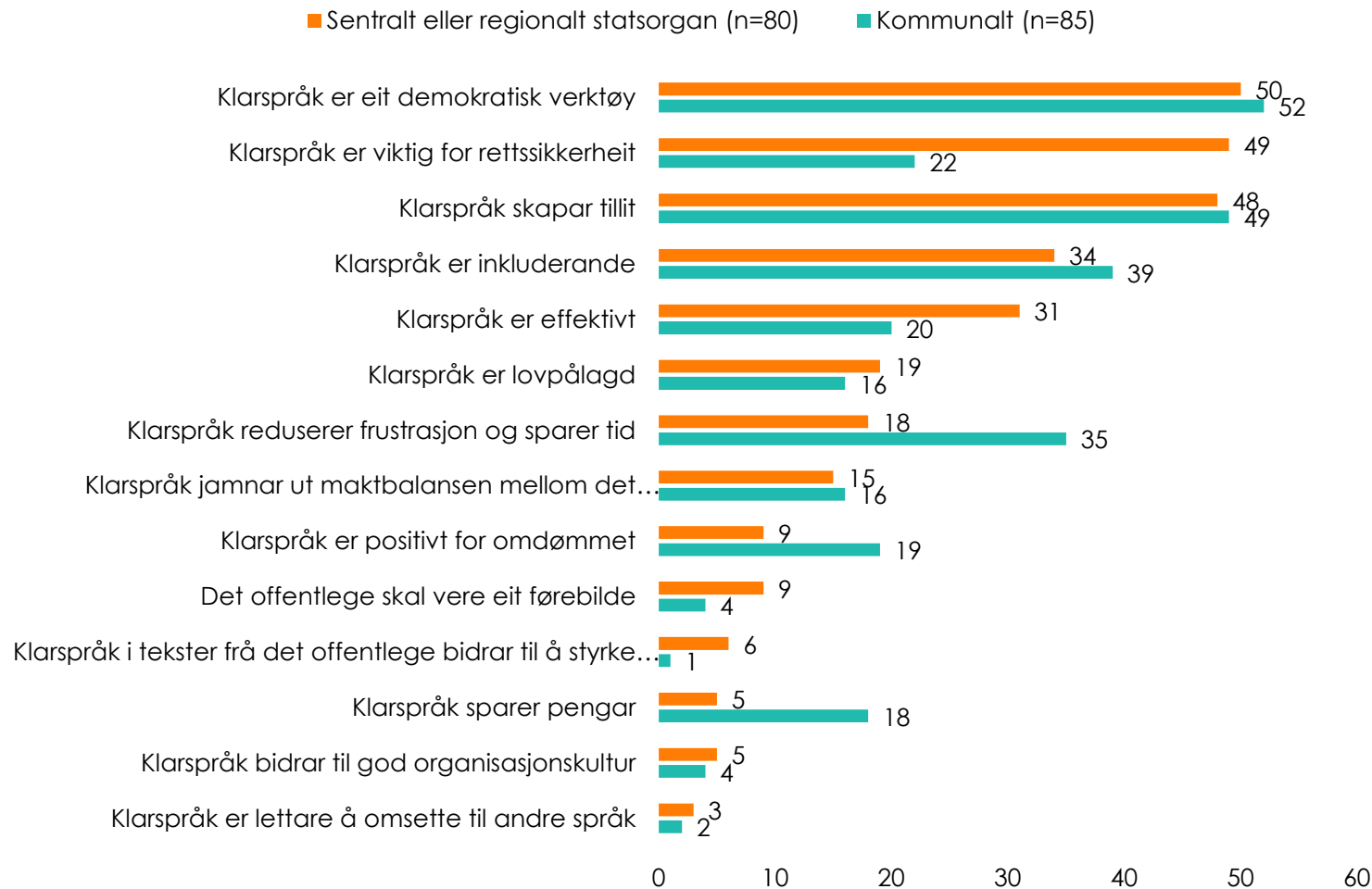


De mest fremhevede begrunnelsene for å arbeide med klarspråk blant respondentene er knyttet til overordnede verdier.

- Halvparten trekker frem at klarspråk bidrar til å skape tillit og fungerer som et demokratisk verktøy, mens 33 prosent viser til betydningen for rettssikkerhet. I tillegg nevnes klarspråkets rolle i å redusere frustrasjon og spare tid (28 %) og dets effektivitet (27 %).

Nedbrytninger

Kva meiner du er dei tre viktigaste grunnane til å arbeide med klarspråk?



- Forskjellene mellom statlige og kommunale virksomheter er gjennomgående små, men det er en tendens til at kommunene i noe større grad vektlegger at det reduserer frustrasjon, tid, og penger. Mens de statlige organene vektlegger rettsikkerheten.

Kap.4

Klarspråkkompetanse i virksomheten

Klarspråkkompetanse i virksomheten

Oppsummering av funn, del 1

Omtrent tre av fire virksomheter oppgir at de har egen

klarspråkkompetanse internt. Blant dem som jobber med klarspråk, svarer 77 prosent at de har personer internt i virksomheten med særlig kompetanse på klart språk. Omvendt betyr det at rundt 23 prosent ikke har slik spisskompetanse i egne rekker og må klare seg uten egne eksperter. Andelen med intern kompetanse er lignende i kommuner (73%) og statlige organer (78%). I tolkningen av dette bør det bemerkes at hva som regnes som "klarspråkkompetanse" kan variere mellom virksomhetene – det kan være alt fra en sertifisert språkrådgiver til en erfaren kommunikasjonsrådgiver som har god språkfølelse. Men tendensen i utvalget er at et stort flertall føler de har noen internt å støtte seg på for klart språk.

Kompetanseheving skjer primært gjennom kurs og opplæring. Den vanligste måten å styrke klarspråkkompetansen på er å tilby opplæring til ansatte. Omtrent 66% av virksomhetene i undersøkelsen oppgir at de har kjørt kurs, workshops eller lignende for å øke de ansattes ferdigheter i klarspråk. En del virksomheter stiller også språkkrav ved nyansettelser – 28 prosent sier at de inkluderer krav om gode språkkunnskaper (eller eksplisitt klarspråkkompetanse) i stillingsutlysninger. Dette er noe vanligere i statlige organ (32%) enn i kommunale (18%).

Andre tiltak omfatter å kjøpe eksterne språktjenester ved behov (22% gjør dette) eller å ansette egne spesialister på området (16% har gjort det). Svært få har tatt i bruk formelle språktester i rekrutteringsprosessen (nær 0% nevner det).

Med andre ord satses det mest på **å lære opp egne ansatte** i klart språk, enten gjennom kurs eller ved at interne ressurspersoner veileder kolleger. Noen steder forsøker man også å rekruttere inn språkmennesker eller leie inn hjelp utenfra, men dette er mindre utbredt enn de generelle tiltakene. Flere virksomheter nevner i fritekstsvaret at ildsjeler internt er viktige drivere – én person med stort engasjement kan "dra" mye av klarspråksarbeidet i en virksomhet.

Klarspråkkompetanse i virksomheten

Oppsummering av funn, del 2

Tilgang til hjelpemidler og ressurser for klart språk er god. Mange virksomheter har utviklet eller tatt i bruk ulike verktøy for å støtte de ansatte i klarspråk. Over halvparten (55%) har utarbeidet interne skriveråd eller språkprofiler – det vil si retningslinjer som beskriver stil og språk for virksomhetens kommunikasjon. Omtrent like mange har laget egne klarspråksider på intranettet (rundt 53%) eller samlinger med lenker til Språkrådets og andre nyttige språksider. Videre oppgir 48prosent at de har maler og eksempeltekster tilgjengelig som følger klarspråksprinsipper, og 44prosent har e-læringskurs om klarspråk tilgjengelig for de ansatte.

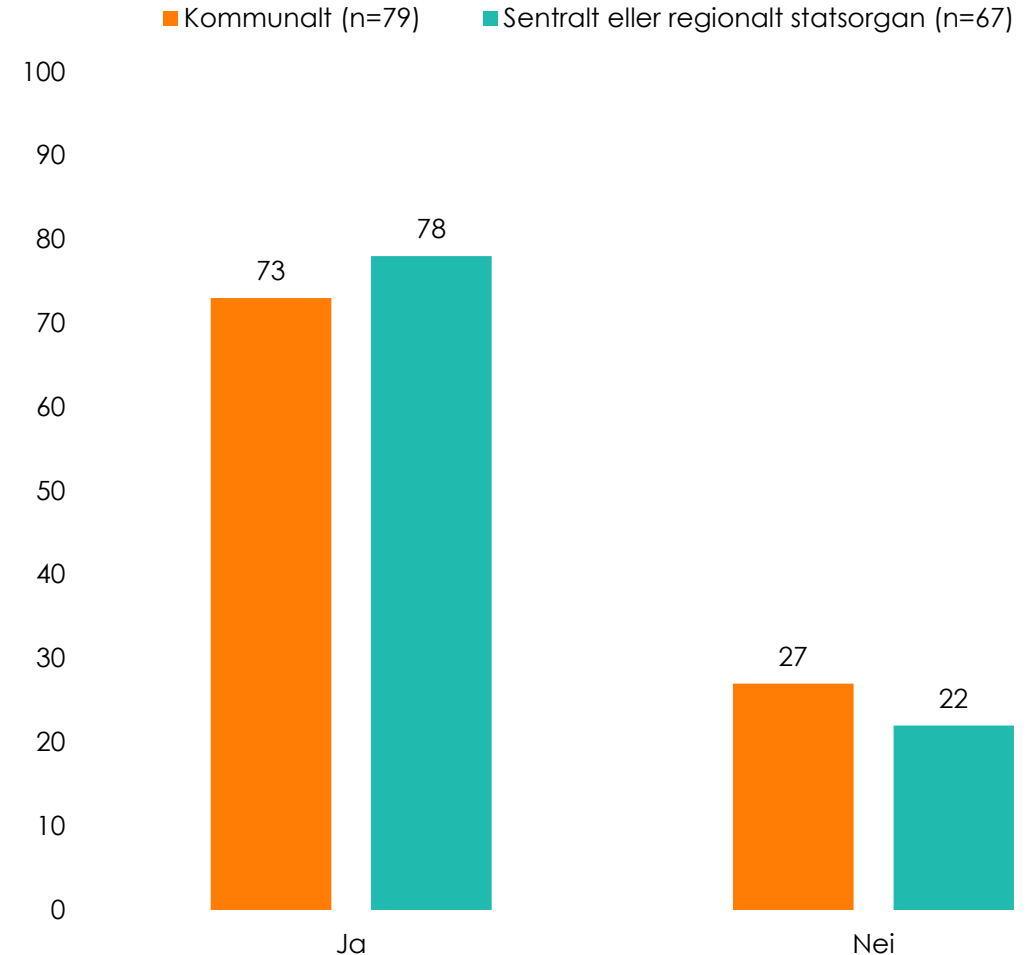
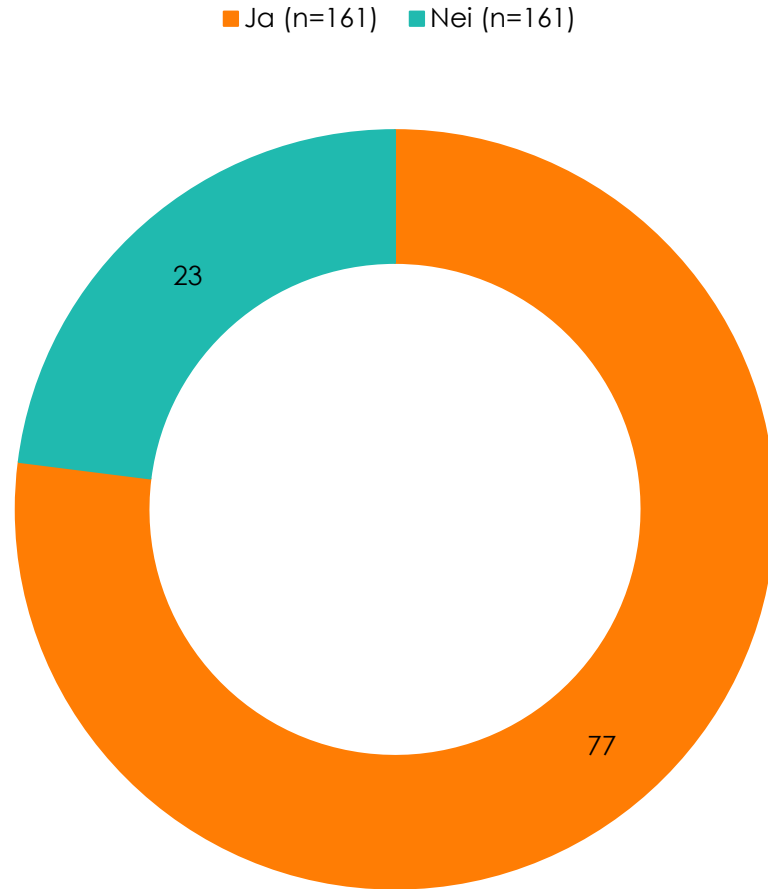
Også språklig kvalitetssikring tilbys i mange: Totalt 53prosent sier at de har ordninger for intern språkvaskehjelp eller skriverådgivning. Her er det en markant forskjell mellom forvaltningsnivåene: 65prosent av statlige organer tilbyr slik intern språkvaske, mot 36prosent av kommunene. Det kan henge sammen med kapasitet; større statlige etater har ofte en kommunikasjonsstab som kan lese over tekster, mens mindre kommuner sjeldnere har dedikerte språkressurser. Likevel ser vi at også mange kommuner har tilgang til språkhjelp, om enn kanskje via nettverk som KS' klarspråkprosjekt eller uformelle kollegagrupper.

Sammenlignet med 2022: Den forrige undersøkelsen gikk ikke like detaljert inn på kompetanse internt, men pekte på lignende mønstre. Allerede i 2021/22 oppga over halvparten av virksomhetene at de hadde kjørt internt skrivekurs eller opplæring i klarspråk, noe som stemmer godt overens med de 66prosent som nå sier det samme. Den gang var også språklige verktøy som maler og eksterne støttetiltak nevnt. Omtrent 16prosent av virksomhetene i 2022-undersøkelsen fortalte at de hadde fått hjelp fra Språkrådet med klarspråkstiltak – dette kan tolkes som at et mindretall manglet intern kompetanse og trengte ekstern ekspertise. Andelen 23prosent uten intern kompetanse i 2025/26 undersøkelsen ligger i samme størrelsesorden.

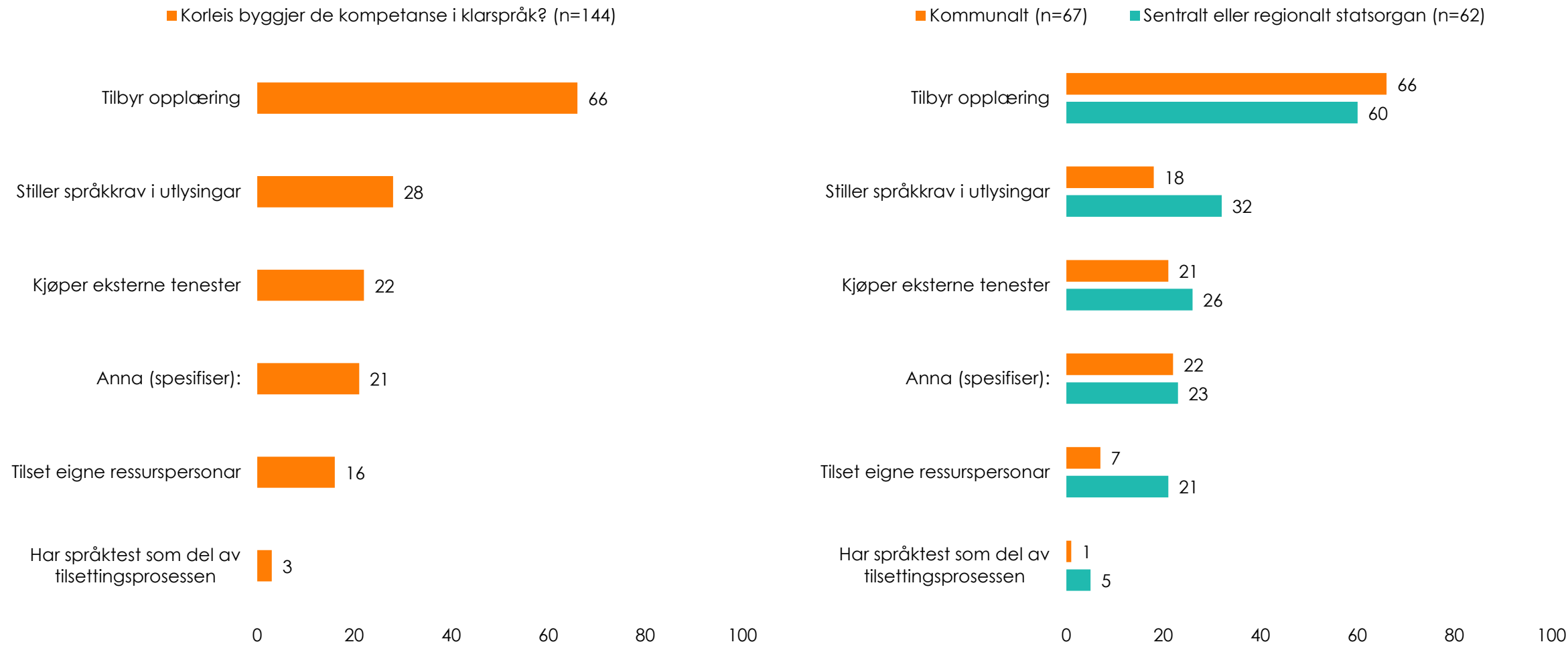
Trenden fra 2022 til nå er at stadig flere bygger opp interne ressurser og verktøy for klarspråk, slik at man i større grad er selvhjulpne. Samtidig er det fortsatt en del som må hente støtte utenfra eller som ikke har formalisert kompetansen – noe som kan være naturlig gitt at mange offentlige enheter er små. Alt i alt viser funnene at kompetansebygging i klart språk er en pågående prosess, men at de fleste allerede har kommet et godt stykke på vei internt.

Tre av fire virksomheter har klarspråkkompetanse

Har verksemda klarspråkkompetanse internt?



Korleis byggjer de kompetanse i klarspråk?



*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk i dag.

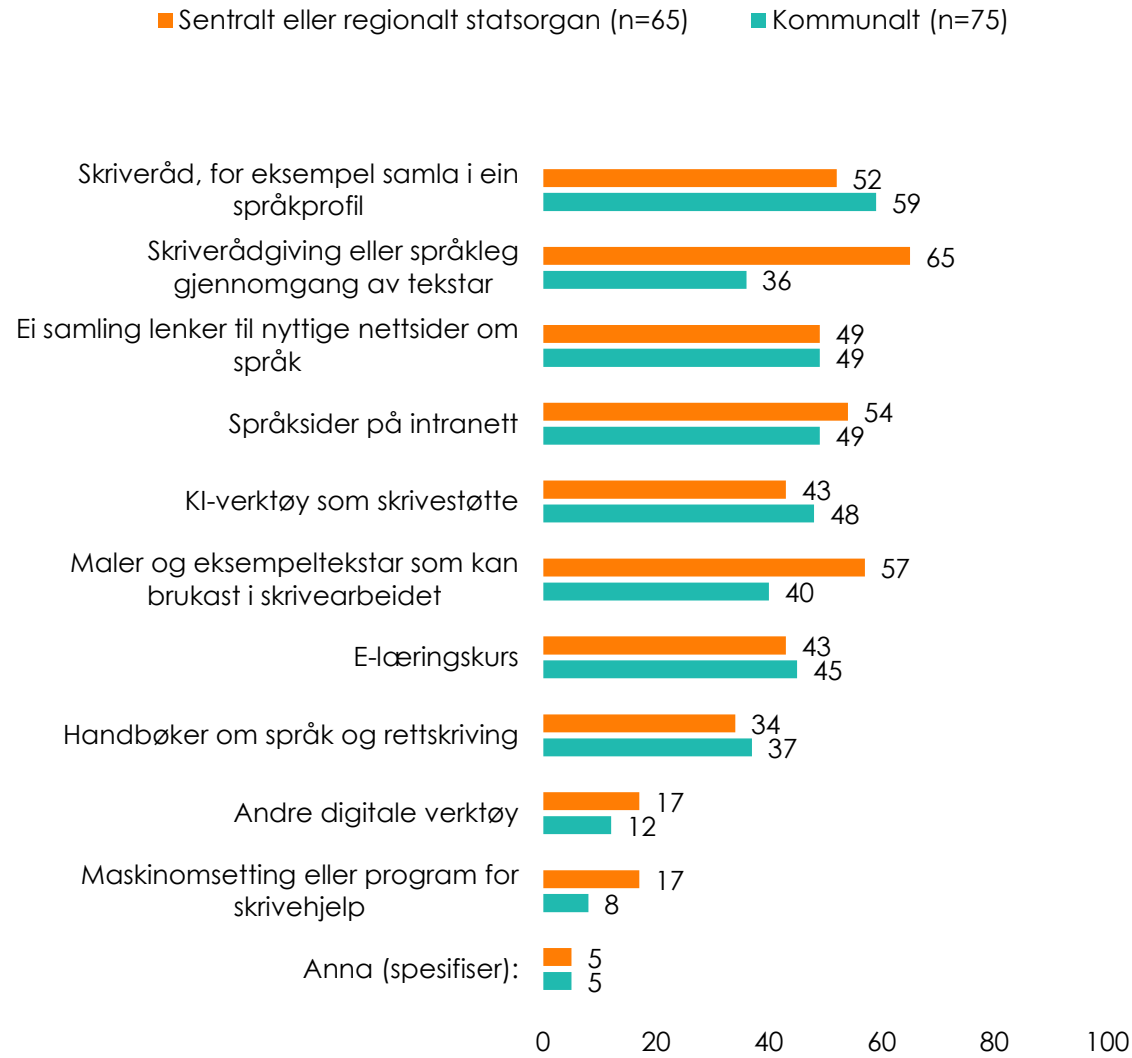
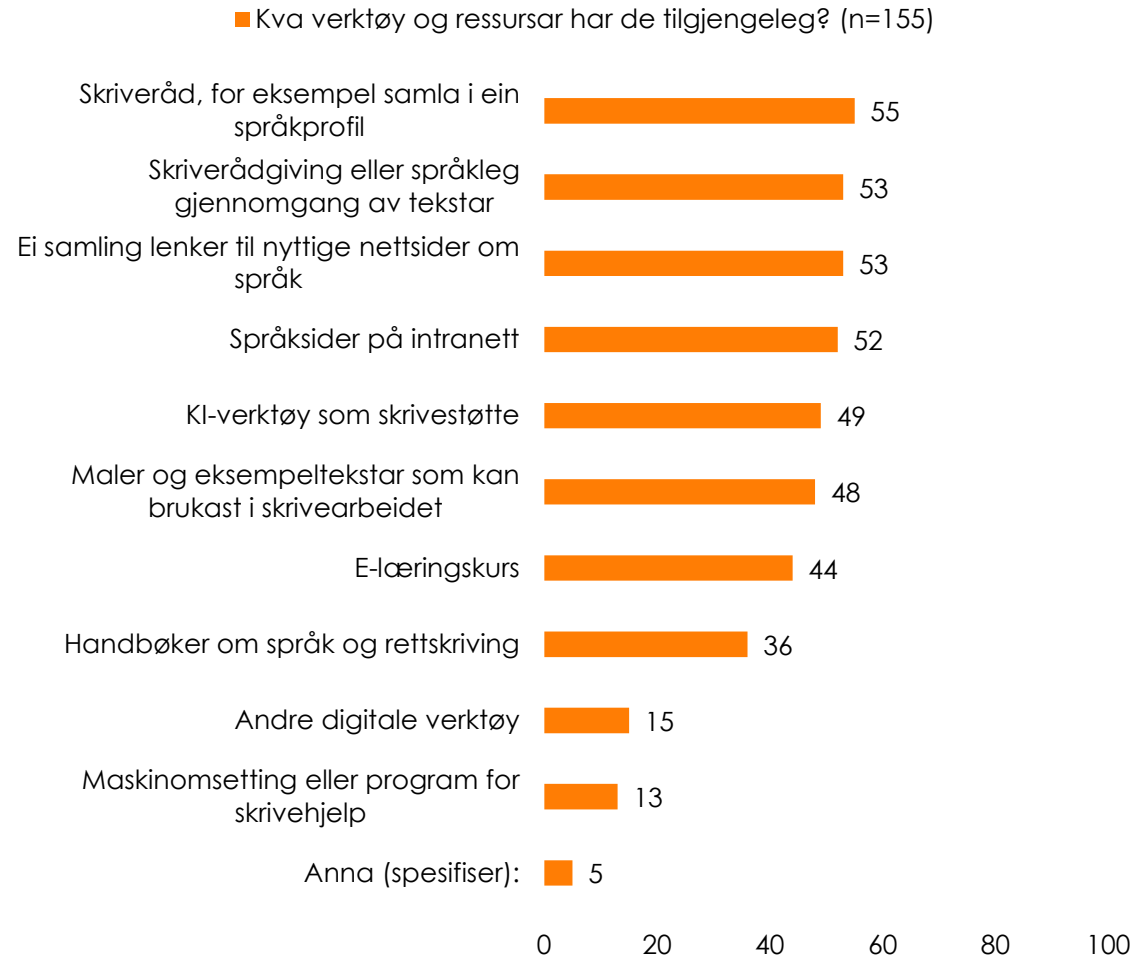
Åpne svar

Korleis byggjer de kompetanse i klarspråk?

Oppsummering av «Annet (spesifiser)» n=30

- **Kompetanse bygges primært gjennom kurs og webinar:** Deltakelse på KS sine klarspråkwebinar, andre webinar, samt kurs og seminar (bl.a. i regi av Språkrådet og Kommunikasjonsforeningen). Også "digital opplæring" nevnes.
- **Avhengighet av enkeltpersoner/ildsjeler:** Flere beskriver at arbeidet i praksis bæres av "ildsjeler" i kommunikasjon eller én person med ekstra klarspråkansvar, særlig der ressursene er begrensede.
- **Intern støtte og ad hoc-opplæring:** Kompetanseheving skjer via individuell rådgivning, språkverksteder på forespørsel, involvering av ansatte i revideringsprosesser, og korrekturlesing.
- **Rekruttering som tiltak:** Noen bygger kompetanse indirekte gjennom språkkrav i stillingsutlysninger (krav om gode muntlige og skriftlige ferdigheter).
- **Planer om mer struktur framover:** Ett svar beskriver arbeid med kursopplegg og språkprofil som skal være klart i 2026.
- **Forankring og intern kommunikasjon:** Ett svar peker på at kommunikasjonsenheten har ansvar og får støtte fra toppleder, og et annet nevner jevnlig kommunikasjon om temaet til alle ansatte.
- **Svak eller manglende kompetansebygging i flere virksomheter:** Flere svar uttrykker ingen tiltak/rutiner/planer, "ikke klare kriterier", "gjør i liten grad", "bygger ikke kompetanse internt", eller at de "ikke vet"/er "redd vi ikke er gode nok".
- **Eksterne tjenester vurderes, men stopper på økonomi:** Noen har vurdert å kjøpe ekstern bistand, men mangler midler.
- **Bruk av eksisterende intern kompetanse:** Flere viser til at de har/bruker kompetanse i kommunikasjonsavdelingen, snarere enn å bygge ny systematisk kompetanse.

Kva verktøy og ressursar har de tilgjengeleg?



Kap.5

Bruk av KI i forbindelse med klarspråk

Bruk av KI i forbindelse med klarspråk

Oppsummering av funn, del 1

Over halvparten av virksomhetene bruker nå KI-verktøy som hjelp i språkarbeidet. Bruk av kunstig intelligens (KI) til støtte i klarspraksarbeid er nytt av året i undersøkelsen, og mange har kommet i gang: 58 prosent av virksomhetene oppgir at de allerede tar i bruk KI i arbeidet med klart språk. I tillegg sier 18 % at de ikke bruker det ennå, men planlegger å ta det i bruk. De resterende 25 prosentene verken bruker KI nå eller har konkrete planer om det. Dette betyr at rundt tre av fire enten har begynt med KI-baserte språkverktøy eller ser det som aktuelt fremover.

Kommunene ser ut til å ha kommet litt lenger i KI-bruken enn statsorganene. Blant kommunale virksomheter i utvalget svarer 61 prosent at de allerede bruker KI, mens 44 prosent av statlige/regionale organer gjør det. Samtidig er en større andel av statlige virksomheter i planleggingsfasen: 26 prosent av statsorganene planlegger å ta i bruk KI (men har ikke gjort det ennå), mot 14 prosent av kommunene. Andelen som oppgir at de verken bruker eller har planer, er omtrent en fjerdedel på begge nivå (litt høyere i kommunene).

KI brukes først og fremst til å forenkle tekst, idémyldring og oppsummering. De som har tatt i bruk KI-verktøy, ble spurt hvordan de bruker det i språkarbeidet. Svarene viser flere bruksområder, med klar overvekt på støttefunksjoner heller enn fullautomatisering:

- Svært mange bruker KI for å forbedre klarheten i tekster. Omtrent to av tre av KI-brukerne lar KI omformulere eller forenkle tekst for å gjøre språket tydeligere. KI-verktøy nevnt inkluderer tjenester som kan forenkle setninger eller foreslå klarere formuleringer.
- Nesten like mange benytter KI som en slags “sparringspartner” i skriveprosessen. Rundt 75 prosent av KI-brukerne sier de bruker verktøyene til å få idéer og formuleringstips underveis i skrivingen. Dette kan for eksempel være å be KI komme med forslag til hvordan noe kan sies enklere, eller gi eksempler man kan la seg inspirere av.
- Mange bruker også KI til å lage oppsummeringer av lengre tekster eller møtereferater. Ca. 67 prosent av KI-brukerne oppgir at de har brukt verktøyene til å sammenfatte innhold, og om lag 34 prosent har brukt KI spesifikt til å skrive referater fra møter eller lignende hendelser.

Bruk av KI i forbindelse med klarspråk

Oppsummering av funn, del 2

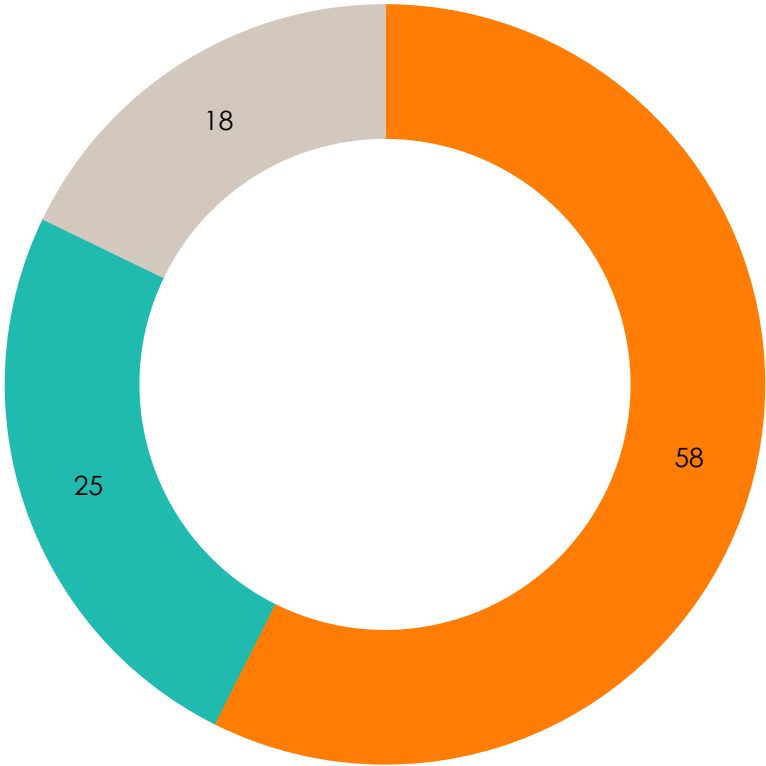
- **Språkvask og korrektur:** Over halvparten bruker KI til hjelp med korrekturlesing eller generell språkvask. Omtrent 50 prosent sier de lar KI-verktøyet forbedre en eksisterende tekst (f.eks. rette opp feilstavinger, stramme inn setninger), og rundt 30–40 prosent bruker KI til ren korrektur (finne stavfeil, grammatiske feil).
- **Generering av utkast:** En del benytter KI til å skrive utkast til tekst. Rundt 42 % av KI-brukerne lar av og til KI produsere hele avsnitt eller utkast som de så redigerer. Dette brukes gjerne for standardtekster eller når man står fast og trenger et startforslag.

Hvem kvalitetssikrer tekstene?

- Blant virksomhetene som oppgir at de bruker KI i språkarbeidet, svarer 51 prosent at kvalitetssikringen skjer ved at én person eller en gruppe har dette som oppgave. 27 prosent oppgir at de har et system for kvalitetssikring, mens 21 prosent viser til andre løsninger. I de åpne svarene beskrives det ofte at den som skriver teksten selv har ansvar for kvalitetssikringen, eller at det skjer gjennom kollegial gjennomlesing og linjeledelse. Enkelte nevner også støtte fra kommunikasjonsavdelingen, mens noen peker på at det mangler faste rutiner. Funnene tyder på at kvalitetssikring i stor grad skjer desentralisert og uformelt, med variasjon i praksis mellom virksomhetene.

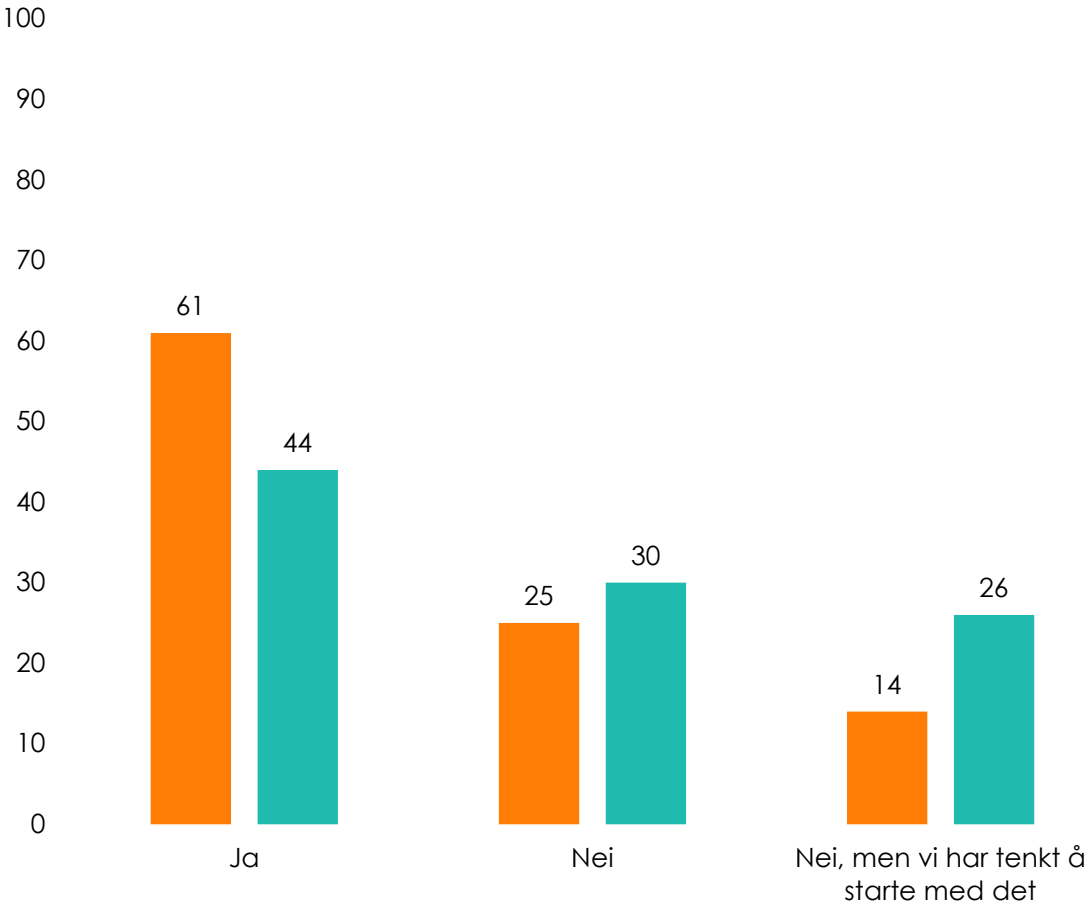
Bruker verksemda kunstig intelligens (KI) i språkarbeidet?

Ja (n=158) Nei (n=158) Nei, men vi har tenkt å starte med det (n=158)

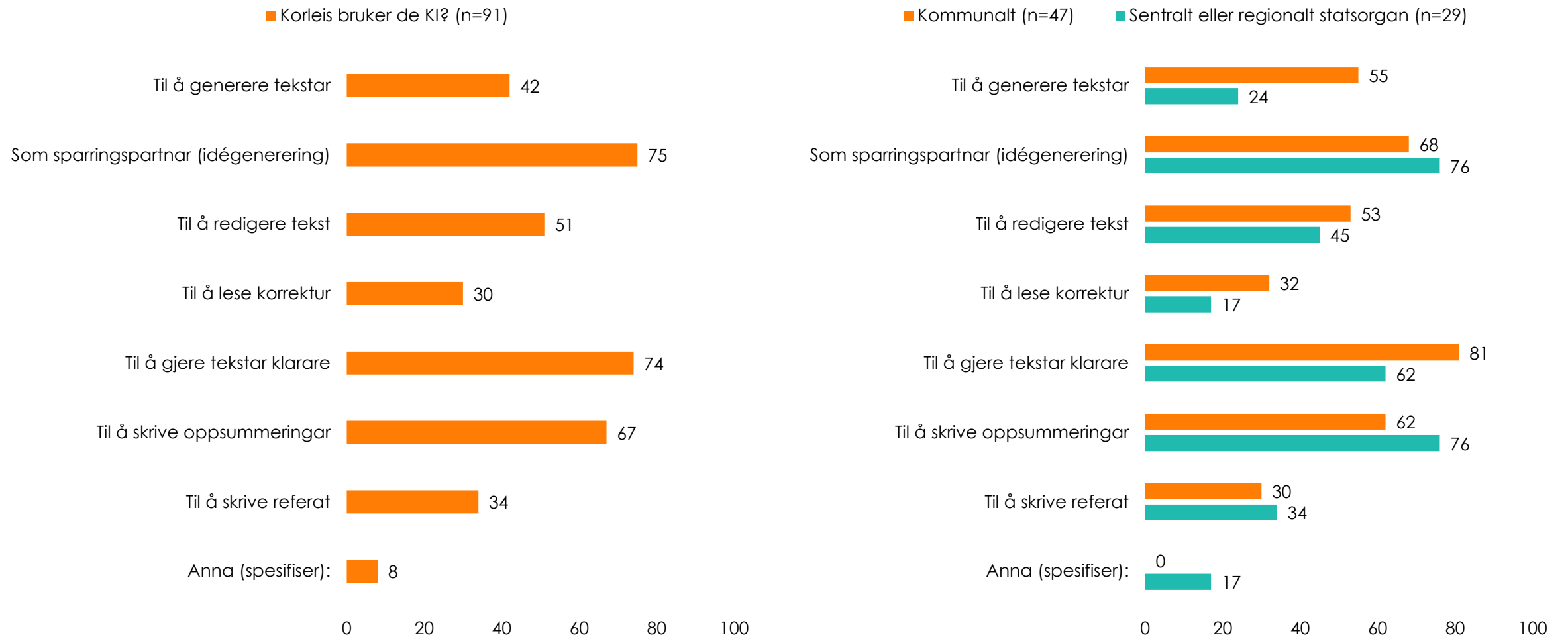


N=122

Kommunalt (n=77) Sentralt eller regionalt statsorgan (n=66)



Bruker KI først og fremst som sparringspartner og til å gjøre tekster klarere.



*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk i dag, og som har sagt at de bruker KI i språkarbeid.

Åpne svar

Korleis bruker de KI?

Oppsummering av «Annet, spesifiser»: (n=6)

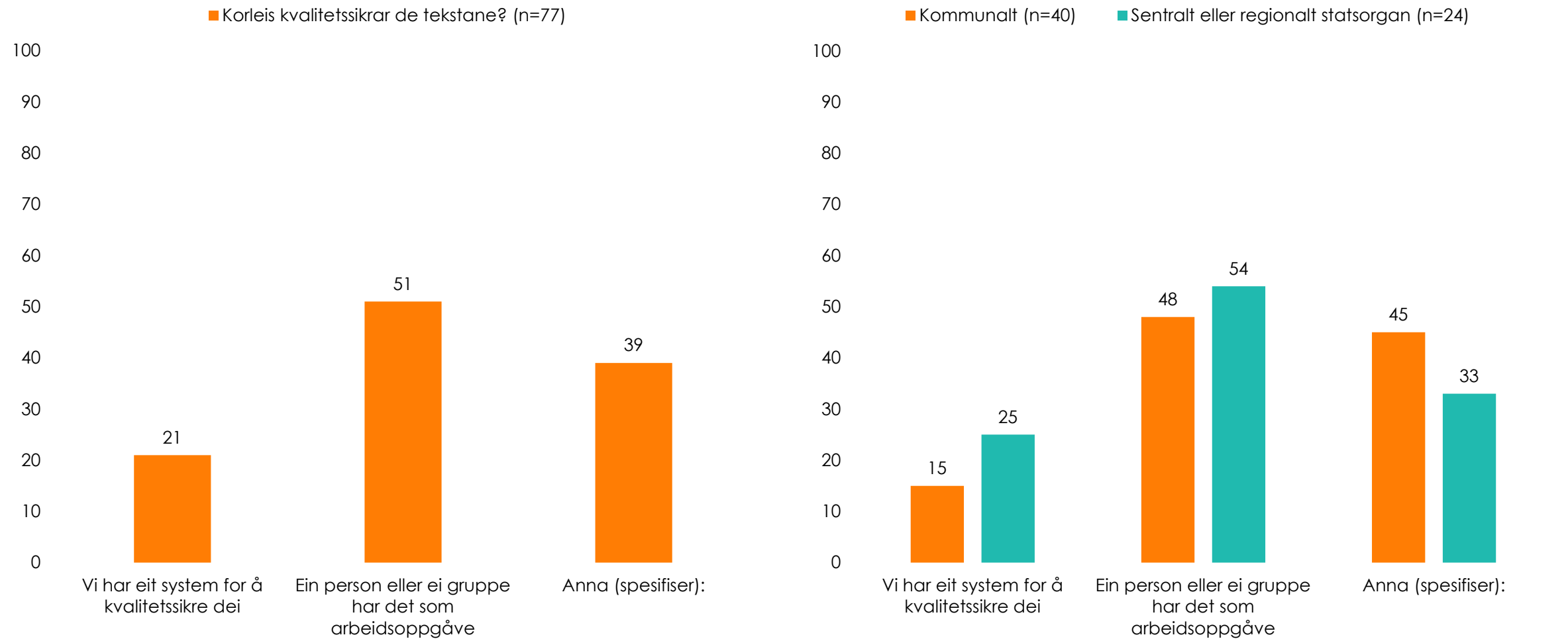
Oversettelse er det klart mest utbredte bruksområdet: brukes som utgangspunkt for oversettelser, inkl. mellom **bokmål og nynorsk**, til **engelsk**, og generelt “omsetjing”. Noen nevner også **sparring om nynorsk**.

Tilpasning/omskrivning til ulike kanaler: brukes til å **tilpasse tekstforslag til ulike plattformer**, spesielt **sosiale medier**.

Desentralisert bruk: ett svar beskriver at bruken i stor grad er **opp til den enkelte**, men at det særlig skjer i **kommunikasjonsavdelingen**.

Kvalitetssikring som fast praksis: det understrekes at KI-leveranser **alltid leses og kvalitetssikres** før bruk, særlig ved **oppsummeringer og referater** før utsendelse eller arkivering.

Korleis kvalitetssikrar de tekstane?



*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk I dag, og som har sagt at de bruker KI i språkarbeid .

Åpne svar

Korleis kvalitetssikrar de tekstane?

Oppsummering av «Annet, spesifiser»: (n=30)

- Individuelt ansvar er den dominerende modellen: flest svar beskriver at den som skriver/bruker KI/saksbehandleren/eier av teksten kvalitetssikrer selv ("kvar enkelt", "kvalitetssikrer selv", "den som bruker KI kvalitetssikrer", "eigar av teksten ... i første linje").
- Kollegial gjennomlesing/peer review: flere oppgir at de leser gjennom hverandres tekster, gir forslag til forbedringer, og bruker kollegaveiledning. Dette inkluderer også "gjennomlesing av kollega".
- Linjebehandling/lederlinje som kontroll: noen beskriver at linja kvalitetssikrer eller at kvalitetssikring skjer gjennom "vanlig linjebehandling"/første linje.
- Kommunikasjonsavdelingen som støtte og/eller etablert praksis: flere peker på at kvalitetssikring skjer internt i kommunikasjonsavdelingen, at den er tilgjengelig for bistand, og at det finnes etablert praksis der (særlig knyttet til nettside/nettekster og ansvar for innhold).
- Brukertest testing nevnes: ett svar beskriver brukartesting i kombinasjon med kollegial gjennomlesing.
- Ulik praksis og manglende rutiner: flere sier at kvalitetssikring skjer på ulike måter i organisasjonen, er sporadisk, eller at det er ingen rutine. Noen svarer også "vet ikke".
- Eksterne bidrag i enkelte tilfeller: ett svar nevner eksterne samarbeidspartnere som del av kvalitetssikringen.
- Kritisk holdning til KI som prinsipp: ett svar fremhever at "alle vet" at man skal være kritisk til KI, og at kvalitetssikringen derfor må gjøres av den enkelte.

*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk i dag, og som har sagt at de bruker KI i språkarbeid .

Kap.6

Dokumentasjon av arbeidet med klarspråk

Dokumentasjon av arbeidet med klarspråk

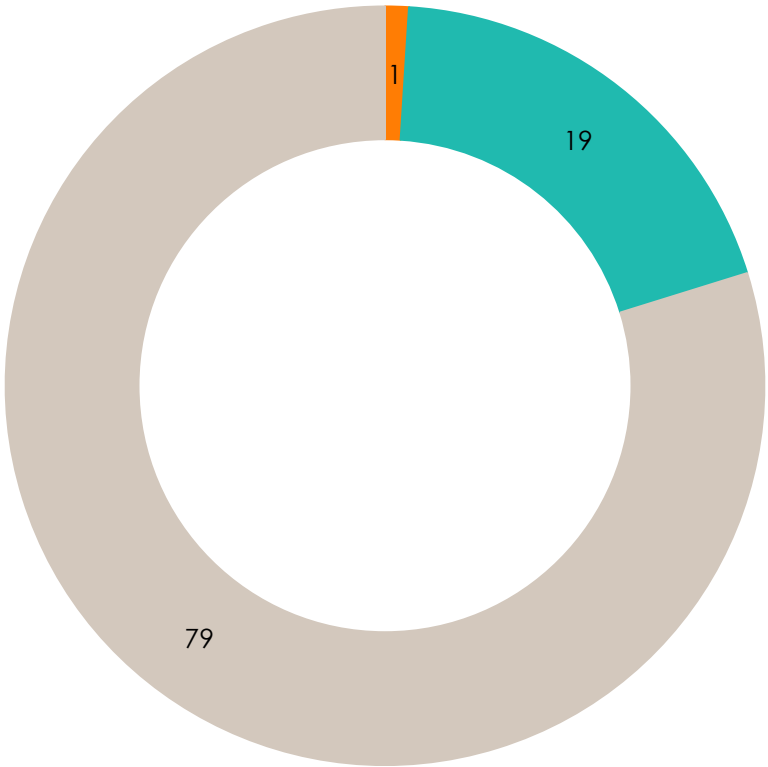
Oppsummering av funn, del 1

Blant virksomhetene som deltok i undersøkelsen, er det få som har målt effekten av klarspraksarbeidet sitt. Kun 1 prosent oppgir at de gjør dette systematisk, mens 19 prosent har gjort det av og til. Det betyr at fire av fem ikke har gjennomført noen form for måling. Litt flere statlige enn kommunale virksomheter har evaluert tiltak, men forskjellene er små. Når det måles, handler det oftest om brukernes forståelse og opplevelse av informasjonen, snarere enn om konkrete effekter som reduserte henvendelser eller raskere saksbehandling. Sammenlignet med 2022 er det fortsatt lavt nivå på dokumentasjon, og mange virksomheter mangler rutiner og ressurser for å evaluere. Det tyder på at klarspraksarbeid i stor grad bygger på faglig overbevisning heller enn målbare resultater.

Fire av fem virksomheter har *ikke* målt effektene

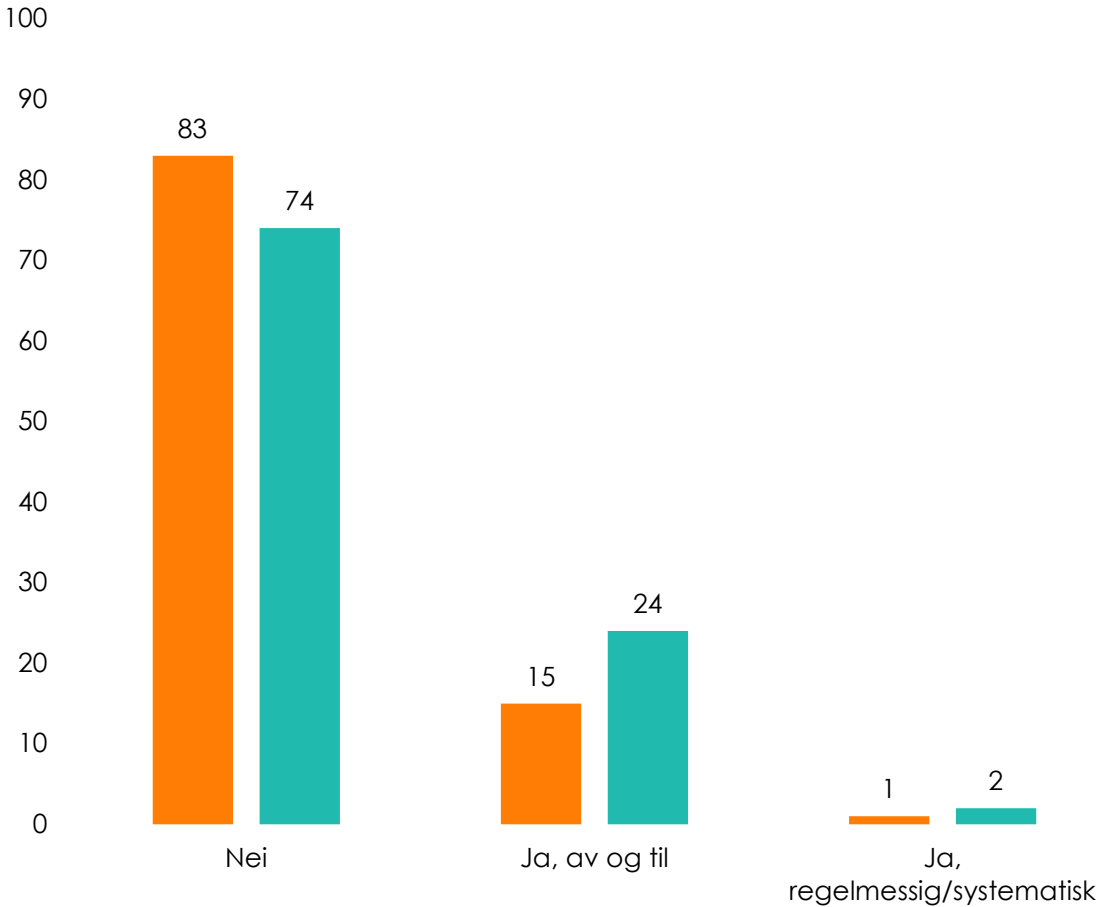
Har de målt effektene av klarspråksarbeidet?

Ja, regelmessig/systematisk (n=149) Ja, av og til (n=149) Nei (n=149)

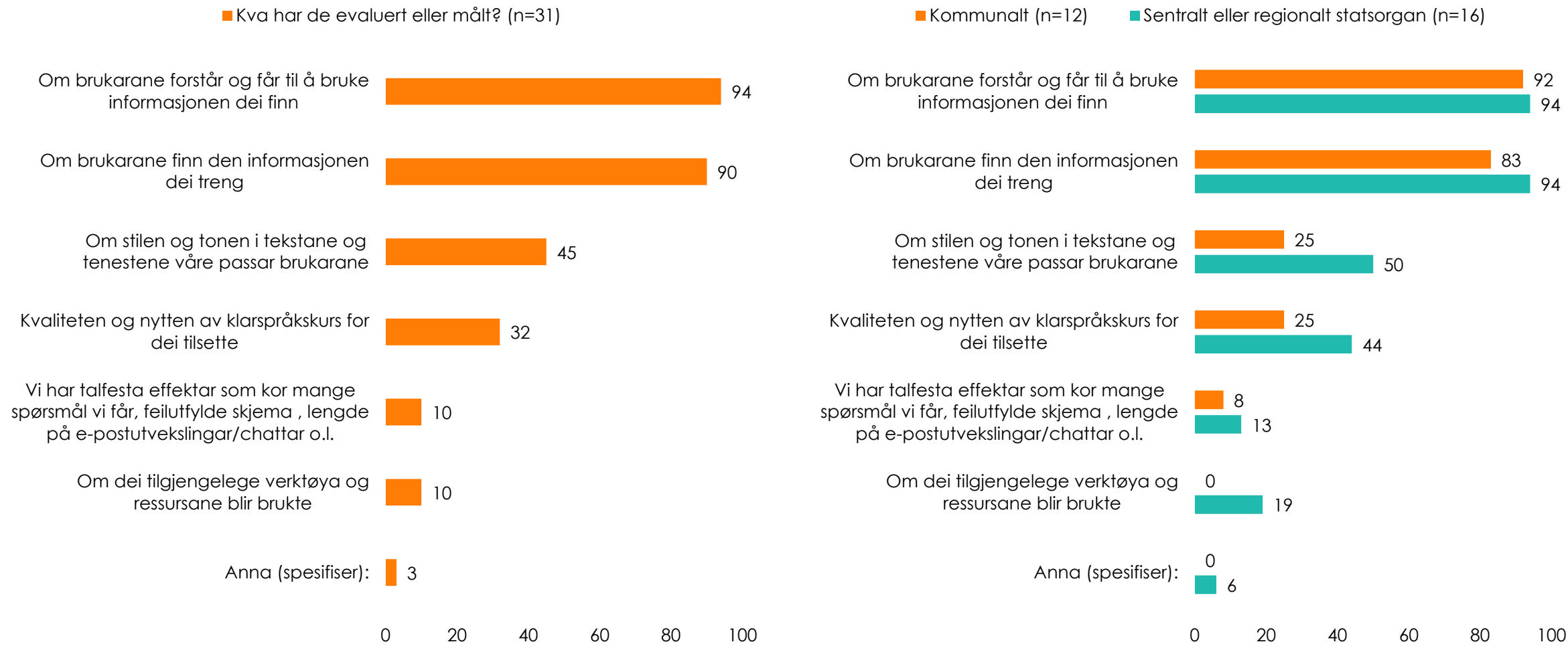


N=113

Kommunalt (n=72) Sentralt eller regionalt statsorgan (n=62)

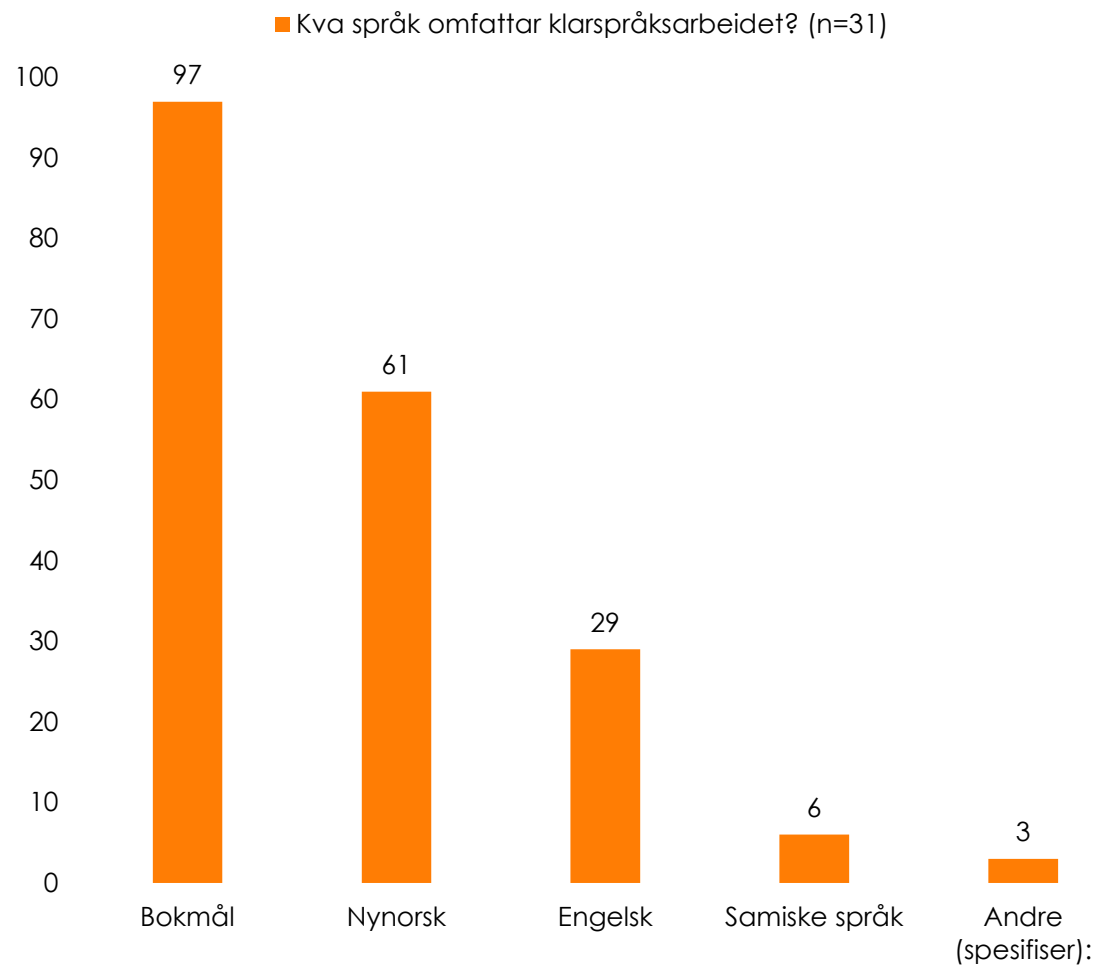


Kva har de evaluert eller målt?



*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk i dag.

Kva språk omfattar klarspråksarbeidet?



*Spørsmålet er kun stilt til de som har svart at virksomheten jobber med klarspråk i dag.

Åpne svar

Kva har de evaluert eller målt?

«Anna (spesifiser)» (n=1)

«Dette gjøres nasjonalt og ikke av distriktene»

Kva språk omfattar klarspråksarbeidet?

«Anna (spesifiser)» (n=1)

«Vi har ikke kompetanse på samiske språk i virksomheten selv, og må engasjere oversettere.»



Dina Heider Hov

dina.hov@veriangroup.com



Kristin Rogge Pran

kristin.pran@veriangroup.com

